Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 180 (20. 148) • 1988 йил 7 август, • якшанба • Баҳоси 3 тийин.

Дала меҳнаткашлари!

● Куни кеча Озарбайжон, Тожикистон ва Туркманистон пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадалари республикамиз далаларидаги ўз ишини якунлади. Энди меҳмонлар берган дўстона маслаҳатлар асосида ғўза парваришини янада кучайтирайлик.

● Ғўзаси ривожланишдан орқада қолаётган майдонларда август ойи давомида парваришни янада кучайтиришни таъминлайлик. Далада ишлаётганларга етарли маданий-маиший шароитлар яратиб бериш — совет, хўжалик органларининг, колхоз ва совхозлар раҳбарларининг шу кунлардаги долзарб вазифаси.

● Барча терим техникасини тўла ремонтдан чиқариб, старт низиғига келтириб қўяйлик, қуритиш, тозалаш цехларини, йўлларни, кўприкларни, усти ёпиқ майдонларни «оқ олтин» мавсумига тезроқ шайлайлик.

РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНАЙЛИК

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ МОДДИЙ РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ ЗАРУРЛИГИНИ ТАЪКИДЛАДИ

В. И. Ленин Совет ҳокимияти барпо этилган дастлабки кунлардаёқ барча мавжуд ресурслардан тежаб-тергаб фойдаланишни; ер, дон, фабрикалар, иш қуроллари, озиқ-овқат, транспортни эҳтиётлаш, расамати билан ишлатиш лозимлиги, булар умумхалқ мулки эканини алоҳида уқтирганди. Бироқ бу ленинча кўрсатма кейинчалик бора-бора унут бўла бошлади.

Айниқса, турғунлик йилларида моддий ресурсларни тежаш эмас, балки уларни пала-партиш сарфлаш, хўжасизларча совуриш механизми устунлик қила бошлади. Ваҳолонки, бу соҳадаги ленинча принцип мавжуд ҳамма ресурслардан авайлаб фойдаланиш социалистик қурилишнинг мажбурий шарти деб талаб қўяди. Масала мана бундай таҳлитда турибди: ё хўжалик юритишнинг янгича — тежамли жиҳатларини ўрганиб олишимиз, ҳар килограмм металл, кўмир, бетонни, ҳар метр газлама, ҳар литр бензинни авайлаб асрашимиз керак, ёки техникавий ва иқтисодий характердаги мураккаб қийинчиликларга дучор бўлишимизга тўғри келади.

XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси бу жабҳадаги аҳволни синчиклаб таҳлил этиб «...Мамлакат ҳозир ҳам миллий даромад бирлиги ҳисобига ёқилғи, электр энергия, металлни анча кўп миқдорда сарфлаб келаётганлиги факт-ку, ахир» деб жиддий таъкидлади. Ресурслар кўп ҳажмда ишлаб чиқарилишига қарамай, улар тақчиллигининг, бу эса хом ашё ва ёқилғи-энергетика базасини кучайтириш учун тобора янги маблағлар сарфлашга мажбур этаётганлигининг сабаби мана шундан келиб чиқади. Хом ашё ва ёқилғи-энергетика тармоқларининг маҳсулоти ресурслардан норационал, исрофгарчилик билан фойдаланилиши натижасида «ямлаб юборилаётган» экан, бу маҳсулотнинг кўпайтирилишидан нима фойда!

Бундай аҳволнинг олдини олиш, олдини олганда ҳам тез олиш керак. Ҳар бир ишчи, деҳқон, ҳар бир мутахассис, раҳбар ходим, экономикага жонкуяр олим, тадқиқотчи ўз фаолиятини тежамкорлик тадбирлари самарадорлигини оширишга сафарбар этиши лозим. Ахир, «Тома-тома кўл бўлур», «Оз-оздан йиғилиб дарё бўлур» деган нақллар бекорга айтилмаган-ку! Партия совет, хўжалик органлари бу соҳадаги ишлар аҳволини таҳлил қилаётганда энг яхши тажрибаларни ҳисобга олиши,уларни оммалаштириш чораларини кўриши лозим.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг мажлисида баъзи рақамлар тилга олинди. «Иқтисод» деб номланувчи тармоқ ва регион программаларида кўзда тутилган тадбирларнинг корхоналар, ташкилотларда амалга оширилиши туфайли қайта қуриш бошланган даврнинг икки йили мобайнида 80 минг тоннадан кўпроқ металл, 160 минг тонна цемент, 135 минг кубометр ёғоч-тахта тежаб қолинди. Металлдан фойдаланиш самараси бирмунча ошди. Иссиқлик электр станцияларининг чиқиндиларидан, қора ва рангли металл парчаларидан фойдаланиш топшириғи ошириб бажарилди. Иккиламчи ва маҳаллий хом ашёдан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳажми 35,5 процент кўпайди.

Лекин ресурслардан тежамли фойдаланишда туб бурилишга ҳамон эришилгани йўқ. Бунга эскича фикрлаш — мамлакатимизда ресурслар жуда кўп, ер ости бойликларимиз беҳисоб, хом ашё ва ёқилғи запасларимиз арзонга тушмоқда, деб нотўғри ўйлаш, мулоҳаза қилиб ўтирмай эл бойлигини зарур-нозарур сарфлайвериш сабаб бўлмоқда. Бунақа фикр юритишга қатъий тарзда, тезда барҳам беришимиз керак.

Тежамли технология асосида иш кўриш юзасидан ҳали қатор масалаларни ҳал этишга тўғри келади. Ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг бу долзарб участкасида расмиятчилик кўринишлари барҳам топмаган. Тежамкорликнинг белгиланган марралари ҳамиша ҳам конкрет ташкилотчилик иши билан мустаҳкамланмаётир. Ҳали бу марраларнинг ўзи хўжалик юритишнинг янгича шароити талаблари даражасида эмас. Фан-техника тараққиёти имкониятларининг тежамкорлик соҳасидаги таъсири сезилмаяпти. Қатор тармоқларда, жумладан, республика Давлат агросаноат комитети, автомобиль транспорти, бинокорлик материаллари саноати, маҳаллий саноат тармоқлари иқтисод қилиш программаларини дуруст бажармаяпти. Бунинг асосий сабаби тежамли иш тутиш юзасидан қатъий назоратнинг йўқлигидир. Умуман, республикада металл, цемент, электр энергия, дизель ёнилғиси ва бензин тежашнинг планлаштирилган даражасига эришилмади.

Ресурсларни иқтисод қилиш сиёсати тўғрисида ҳеч ким қайғурмайди, дейиш нотўғри бўлур эди. Тажрибалар ўрганилди, нефть конларини чуқур пармалаш, табиий газ ва бошқа ресурслардан комплекс фойдаланиш юзасидан кўп конкрет таклифлар олға сурилди. Партия XXVII съездида ҳам ресурслардан омилкорлик билан фойдаланиш зарурлиги алоҳида кўрсатиб ўтилди. Бироқ эскича ишлаётган коллективлар ҳамон бор. Агросаноат ва қурилиш комплексларида исрофгарчилик, хўжасизлик кўринишларига қарши кескин кураш олиб борилмаяпти. Улар хўжалик оборотига иккиламчи моддий ва энергетика ресурсларининг жалб этилишини таъминламаяптилар. Бунақа ресурсларнинг анчагина қисми омборларда қолиб кетаётганига нима деса бўлади!

Яна шундай ҳоллар ҳам учрамоқдаки, назоратсизлик, давлат мулкига бефарқлик натижасида қайта фойдаланиш мумкин бўлган металлар инсофсизларча йўқ қилиб юборилмоқда. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига қараганда, йил сайин 4 минг тонна металл бошқа чиқиндилар билан бирга ташлаб юборилмоқда. Кейинги беш квартал мобайнида металл прокати, цемент, ёғоч-тахта ва бошқа материаллардан норационал фойдаланган корхона, ташкилотлардан республика Госснаби органларининг ўзигина 8,4 миллион сўм ундириб олди. Иқтисод қилиш топшириқлари бажарилмай турган ҳозирги паллада ресурсларнинг қўшимча фондларига асоссиз сўровлар кўпайиши практикаси ҳамон давом этаётганлигига тоқат қилиб бўлмайди. Айниқса, тежамкорлик ҳамда моддий ресурслардан оқилона фойдаланиш республика идоралараро комиссияси ўз фаолиятини тубдан қайта қуриши лозим. Бу комиссиянинг областлар ва тармоқлардаги группалари таъсир кучи оширилиши зарур.

Меҳнат коллективлари, уларнинг эндигина иш бошлаган кенгашлари, ҳокимиятнинг маҳаллий органлари, партия комитетлари ҳақиқий манзарани холис баҳолаб, ҳамма ерда, ҳар бир иш участкасида ресурсларни тежаб ишлатиш муҳитини барқарор қилишлари ҳаётий заруратдир.

Тўла хўжалик ҳисобининг халқ хўжалиги тармоқларида жорий этилиши, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтилиши ресурсларга нисбатан муносабатни тубдан ўзгартиришни, омилкорона иш тутишни тақозо этмоқда. Муҳим халқ хўжалиги аҳамиятига эга бу вазифани ҳал этишга XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси талаблари асосида ёндашиш зарур. Шундай қилиш халқ хўжалиги тараққиёти суръатларини тезлаштириш, самарадорликни ошириш, халқ фаровонлигини юксалтиришга муносиб ҳисса бўлиб қўшилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

ДЎСТЛАР МАСЛАҲАТИ ВА ТАЖРИБАСИ УМУМИЙ ИШИМИЗГА ХИЗМАТ ҚИЛСИН

6 август куни Ўзбекистон ССР Министрлар Советида пахтакор республикалар ўзаро текшириш бригадаларининг раҳбарлари: Озарбайжон ССР дан ўртоқ А. Б. Набиев, Тожикистон ССР дан ўртоқ Х. Н. Насрединов, Туркманистон ССР дан ўртоқ А. Чориев ахборотлари тингланди. Улар 1988 йилда республика колхозлари ва совхозлари пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш планларининг бажарилишини таъминлашни ўзаро текшириш якунлари ҳақида гапириб бердилар. Қардош республикалар ўзаро текшириш бригадалари социалистик мусобақанинг боришини, пахтачиликни, деҳқончиликнинг бошқа тармоқларини ва чорвачиликни ривожлантиришда интенсив омиллардан фойдаланишни юксак масъулиятни ҳис этиб кўриб чиқдилар.

Республика колхозлари ва совхозлари давлатга пилла, ғалла сотиш юзасидан бу йилги мажбуриятларини бажарганликлари, сабзавот, картошка тайёрлаш ўтган йилга нисбатан тез суръатлар билан олиб борилаётганлиги, ем-хашак ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳажми кўпайтирилаётганлиги таъкидланди.

Ульянов, Комсомол, Шуманай, Сариосиё, Ленин йўли, Ленин, Бувайда районларининг меҳнатчилари илғорлар тажрибасидан, меҳнатни ташкил этишнинг янги формаларидан фойдаланиб, пахта далаларида барча агротехника тадбирлари ўз вақтида ўтказилишини таъминлаб, ҳосил тўплаш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

Шу билан бирга ўзаро текшириш Жалолқудуқ, Қўрғонтепа, Задарё, Риштон, Муборак, Баҳористон, Қораўзак, Элликқалъа, Гагарин, Шеробод районларида катта майдонларда ғўзанинг авжи пастлигини, сифатсиз суғориш, қатор ораларга сифатсиз ишлов бериш фактларига йўл қўйилаётганлигини, ўт босган далалар мавжудлигини, қишлоқ хўжалик зараркунандалари ва касалликларига қарши кураш бўшаштириб юборилганлигини кўрсатди.

Пахта йиғим-теримига тайёргарликни ташкил этишда катта камчиликлар бор. Бир қанча районлар ва хўжаликларда пахта териш техникаси сифатсиз ремонт қилинган, уларни мавсумга шай қилиш графигига риоя этилмаяпти, дефолиация ўтказиш учун зарур бўлган ерда ишлатиладиган аппаратлар, аэродромлар ва бошқа хизматлар яхши тайёрланган эмас.

Республика хўжаликларида ҳосил етиштириш юзасидан жуда катта ишлар амалга оширилганлиги таъкидлаб ўтилди. Бироқ текшириш кўрсатганидек, агар ҳозир пахта далаларидаги нобудгарчиликлар йўлига ғов солинмаса, миллионлаб кишиларнинг мана шу бутун меҳнати беҳуда кетиши мумкин; айни шу август кунлари зарбдорларча ишлаш учун бутун чора-тадбирлар комплексидан, меҳнат коллективларининг барча ижодий имкониятларидан фойдаланиш лозим.

Сирдарё, Хоразм, Жиззах, Самарқанд, областлари ҳамда Қорақалпоғистон АССР колхозлари ва совхозларида мева-сабзавот маҳсулотлари, картошка ва ем-хашак етиштириш ҳамда тайёрлаш суръатларини ошириш учун мавжуд резервлар ҳали тўла ишга солинмаган.

Қашқадарё, Сурхондарё, Бухоро областларининг хўжаликлари гўшт ва сут етиштиришда ўз имкониятларидан тўла фойдаланмаяптилар.

Кўпгина колхозлар ва совхозларда сигирлардан сут олиш камайиб кетди, хўжалик ички эҳтиёжлари учун чорва молларини кўплаб сарфлашга йўл қўйилмоқда.

Пахта, сабзавот экинлари етиштиришдаги, чорвачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги камчиликларнинг аксарияти шу билан изоҳланадики, жойлардаги кўпгина совет органлари, область агросаноат комитетлари ва РАПОларнинг, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси талаблари асосида ишлаб чиқаришга раҳбарлик методларини секин ўзгартирмоқдалар, меҳнатни ташкил этишнинг янги формалари — коллектив, оила, ижара пудратини жорий этишни жадаллаштириш учун хўжалик кадрларига нисбатан юксак даражада талабчанлик қилмаётирлар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетига, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитетига, Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари министрлиги ва уларнинг жойлардаги органларига, хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассисларига ҳар бир район, хўжалик, бригада, фермада Озарбайжон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССР ўзаро текшириш бригадалари аниқлаган камчиликларни тезда бартараф этиш юзасидан конкрет чораларни кўришни топширди. Ўзаро текшириш бригадаларининг тавсиялари ва таклифларини бажариш юзасидан амалий ишлар дарҳол авж олдириб юборилсин.

Барча тармоқларда, ҳар бир хўжаликда ва корхонада 1988 йил топшириқлари ва мажбуриятларини бажаришни таъминлайдиган қўшимча резервларни ишга солишга алоҳида эътибор берилсин.

Август ойи давомида экинлар парваришини кучайтириш юзасидан аниқ ва бир маромдаги ишни ташкил этиш совет, хўжалик органларининг, колхозлар ва совхозлар коллективларининг энг муҳим вазифаси, деб ҳисоблашга қарор қилинди. Авжи паст далалардан ҳам яхши ҳосил олиш учун алоҳида эътибор берилсин.

Пахта териш техникасини, тайёрлаш тармоқларини, қуритиш-тозалаш цехларини, йўлларни, кўприкларни, пахта қуритиладиган ва сақланадиган майдонлар, шийпонлар ва омборларни тахт қилиб қўйишни қатъий жадаллаштириш таклиф қилинди.

Дон учун етиштирилган маккахўжорини йиғиштириб олишнинг юксак суръатини таъминлайдиган қўшимча чора-тадбирлар амалга оширилсин, бу иш нобудгарчиликсиз, қисқа муддат ичида тугаллансин, шоли ҳосилини йиғиштириб олишга тайёргарлик ишлари бўшаштирилмасин.

Колхозларда, совхозларда, саноат корхоналарининг, аҳолининг ёрдамчи хўжаликларида маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, коллектив, оила пудратини ҳамда пудратнинг бошқа турларини, меҳнатни ташкил этишнинг ижара формасини ўзлаштириш ҳисобига Озиқ-овқат программасининг бажарилишини контрол қилиб боришни кучайтириш тавсия этилди.

Мева-сабзавот маҳсулотлари узлуксиз қабул қилиниши, қайта ишланиши ва пухта сақланишини ташкил этиш, аҳолини янги узилган сабзавот, мева ва полиз экинлари маҳсулотлари билан таъминлаш ва Умумиттифоқ фондига бундай маҳсулотлар етказиб беришни яхшилаш зарур.

(Ўзаро текшириш якунлари юзасидан делегациялар раҳбарларининг нутқлари газетанинг навбатдаги сонида эълон қилинади).

Бугун— Темирйўлчилар куни

Ўрта Осиё темир йўли «Ўзбекистон» локомотив депосининг коллективи турдош корхоналар орасида биринчи бўлиб ўзгарувчан токда ишлайдиган электровоз ва электропоезддан фойдаланиш ва ремонт қилишни ўзлаштирди. Бу эса юк ташиш планини ошириб бажариш имконини бераётир.

Суратларда: 1. Назоратўлчов ускуналари ремонти бўйича слесарь В. Тестова. 2. Илғор машинистлар — Ф. Янгаевич (олдинда) ва А. Маҳмаджонов.

Г. Пун фотолари (ЎзТАГ).

ХАЛҚ ТАЛАБИГА ЯРАША

Ҳар кеча-кундузда юзлаб поездлар мамлакатимиз ва республикамизнинг турли томонларига йўл олмоқда, худди шунча поезд Тошкент вокзалларига кириб келмоқда. Эндиликда ҳаракатдаги состав хизмати яхшиланиб, поездлар ҳаракати тезлашди. Йўл ҳодисалари камайиб бормоқда.

Маҳаллий йўналишлардаги қўшни темир йўл бўлинмалари билан ҳамкорлик яхшиланди. Бу ҳамкорлик ишни умумий манфаатдорлик асосида ташкил этиш, поездлар ҳаракатидаги маромни сақлашга имкон беради. Биз, айниқса, Фарғона бўлинмаси билан самарали ҳамкорликни йўлга қўйдик. Айни пайтда билет сотишнинг замонавий усулларини кенг ривожлантиришга йўл очилмоқда. Уйга билет элтиб бериш, йўловчи борган жойидан қайтишига ҳам билет олиш каби хизматлар анча оммалашди. Фарғона водийси йўналишида бу тартиб қарийб кенг йўлга қўйилди.

Белоруссиялик ҳамкасбларимиз усулида қарийб икки йилдан буён ишлаяпмиз. Меҳнат фаолияти ўтган йиллар мобайнида 12 процент ошди ва ходимларнинг ойлик даромадларига ўртача 33 процент ҳақ қўшилди. Биз бунга ортиқча штатларни қисқартириш, ходимлар маҳорати ва масъулиятини ошириш, ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш туфайли эришдик.

Коллективимиз анъанавий байрамни қувончли натижалар билан кутиб олмоқда. Қайта қуриш учун кураш авж олиб кетган шароитда йилнинг дастлабки ярми плани деярли барча кўрсаткичлар бўйича бажарилди. Уйга билет элтиб бериш топшириғи 139 процент ва манзилдан қайтишга билет сотиш плани қарийб 150 процент адо этилди. Ўн иккинчи беш йиллик илғорлари сифатида танилган Гулнора Ҳошимова, Раҳимжон Исмоилов, Зокир Латипов, Эргаш Юнусов каби ишчи ва хизматчиларимиз байрам меҳнат тўёналарига, айниқса, баракали ҳисса қўшдилар.

СССР Темир йўллар министрлиги, Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси ва тармоқ касаба союз ташкилотларининг кўчма Қизил байроғи ҳамда совринларини квартал якунларига кўра қарийб икки йилдан буён қўлга киритиб келяпмиз.

Тўла хўжалик ҳисоби шарофати туфайли йил бошидан буён планга қўшимча 40 минг сўмликдан зиёдроқ фойда олинди. КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференцияси ва КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил июль Пленуми қарорлари асосида аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш йўлидаги изланишлар изчил давом эттириляпти.

Вокзалларда махсус бригадалар вагонлардаги жойлар банд қилинган-қилинмагани, билетлар тўғри ҳамда тўла-тўкис сотилганлигини аниқлаш, аниқланган камчиликларни бартараф этиш билан шуғулланмоқдалар. Камчиликлар иш устида ҳал этилмоқда. Билет кассирлари ва диспетчерларнинг масъулиятсизлиги, айби билан баъзан бир ўринга икки ва ундан кўп билет сотишдек хунук ҳоллар учраб турибди. Бунинг олдини олишимиз керак. Поездларда ҳаракатдаги вагоннинг ўзида билет сотиш хизмати ташкил этилди.

Йўловчиларга хизмат хилларини кўпайтириш, хизмат маданияти ва сифатини ошириб боришда бир қатор қийинчилик ва муаммоларга ҳам дуч келяпмиз. Чунончи, одамларга қулайлик яратиш учун кассалар сонини кўпайтираверганимиз билан кутилган самарага эришилиши мумкин эмаслиги яққолроқ сезилмоқда. Ҳаракатдаги состав паркини янги, замонавий вагонлар билан тўлдириш масаласи тобора ўткирроқ тус олмоқда. Кўпгина шаҳарларга қатнаётган поездлар сони кўпайтирилиб, унинг составни узайтирилган бўлса-да, қарийб 20 йилдан ортиқроқ вақтдан буён Ватанимиз пойтахти — Москвага қатнаётган поездлар сони атиги иккитадан ошмади. Ҳолбуки, ҳозирги тараққиёт яна бир неча маршрутда поездлар қатновини йўлга қўйишни, составларни янги вагонлардан тузишни тақозо этмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасига диққат-эътиборни кучайтириш тўғрисидаги қарори биз, темирйўлчилар зиммасига катта вазифалар юклайди. Ушбу қарор талаблари асосида кассирлар ишини муттасил такомиллаштириб боришимиз, билет сотиш ишидаги нуқсонларни тез бартараф этишимиз зарур. Вокзалларда йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданиятини қайта кўриб чиқишимиз долзарб вазифа бўлиб турипти.

Биринчи галда эътироз ва шикоятларни камайтириш, аҳоли талаб ва эҳтиёжларига яраша ишлаш чораларини кўрамиз. Токи, темир йўл хизматидан халқимизнинг кўнгли тўлсин, ҳамма раҳмат десин.

И. ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Тошкент темир йўл бўлинмаси пассажирларга хизмат кўрсатиш дирекцияси бошлиғи.

БАЙРАМ ШАРАФИГА

Ўзбекистон ва регионадаги барча республикалар халқ хўжалик комплексини қайта қуриш кўп жиҳатдан Ўрта Осиё темир йўлининг аниқ-пухта ишлашига боғлиқдир. Бутуниттифоқ темирйўлчилар кунига бағишланган тантанали йиғилишда шу ҳақда гапирилди. Йиғилиш 5 август куни Тошкентда бўлиб ўтди.

Хўжалик механизмини янги изларга кўчириш темир йўл транспортининг иқтисодий фаолиятида ҳозирнинг ўзидаёқ янги методларнинг қарор топишига олиб келди, деб таъкидланди йўл бошлиғи Н. А. Белогуровнинг доклади ва йиғилиш қатнашчиларининг нутқларида. Магистралдаги неча юзлаб меҳнат коллективлари ўз ишларида белоруссиялик ҳамкасбларининг хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга асосланган илғор тажрибасидан фойдаланмоқдалар. Беш йиллик бошидан бери топшириққа қўшимча тарзда миллионлаб тонна юк ташилди, барча бўлинмаларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланмоқда, темир йўл замонавий, юксак унумли техника, автомат ва алоқа воситалари билан жиҳозланмоқда.

Аммо ҳали яна кўп иш қилиниши керак, деб таъкидлашди йиғилиш қатнашчилари. Йўловчилар темирйўлчиларга анчагина эътироз билдиришмоқда. Аҳолига, саноат ва экономиканинг аграр секторига, бутун халқ хўжалик комплексига транспорт хизмати кўрсатишни сифат жиҳатдан яхшилаш талаб этилади.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Н. Лобко, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. В. Судapенков иштирок этдилар

(ЎзТАГ).

«Ҳосил—88»: «Дала—редакция» телефон линиясида

ИМКОНИЯТ ВА ЭҲТИЁЖ

ҚАЙТА ИШЛАШ КОРХОНАЛАРИДА АҲВОЛ ҚАНДАЙ?

«Совет Ўзбекистони» мухбири Ш. ХОЛМИРЗАЕВ билан «Наманган ҳақиқати» область газетаси мухбири С. ҚОРИЕВ ҳамкорликда областдаги қатор қайта ишлаш корхоналарида бўлишиб, уларнинг бугунги фаолияти билан танишдилар. Қуйида биз икки журналистнинг Наманган консерва заводида олиб борилаётган ишлар ва мавжуд камчиликлар тўғрисидаги мулоҳазаларини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Телефонда С. ҚОРИЕВ: Сўнгги йилларда гарчи корхона кенгайиб, янги цехлар бунёд этилганига қарамай, дастгоҳ ва ускуналар эскириб қолганди. Кейинги икки йил ичида заводда қайта ишлаш учун мева, сабзавот олиб келган транспортларнинг кеча-кундузлаб навбат кутиб қолиш ҳолларига, бир қадар барҳам берилди. Сабаби, бу юмушлар имкони борича механизмлар зиммасига юкланди.

Шуни айтиш кифояки, 1988 йилнинг ўзида 335 минг сўмлик поток линиялар, автомат машиналар алмаштирилди. Биргина мисол: илгари помидор қабул қилингач, маҳсулот махсус жойларда ювилиб, цехда эзилгандан сўнг шарбат олинарди. Янги ўрнатилган автомат линия эса помидорни тозалашдан тортиб, шарбатни банкаларга қуйиш ва қопқоғини ёпишгача бўлган жараёнларни бажаради. Сўнгра қутиларга жойлаш учун уларни цехга автоматлашган линияларда етказиб беради. Бунда томат ва шарбат сифати яхшиланади ва йилига 4 миллион шартли банка консерва ишлаб чиқариш имконини беради. Бу — йилига 132 минг сўм соф фойда, демакдир.

Илгари заводдаги 4 та қозонхонада фақат мазут ёқиларди. Натижада атрофга кўплаб зарарли газлар, қурумлар тарқалиб, муҳит ифлосланарди. Энди бунга чек қўйилди. Мева шарбатлари сифатини яхшилаш учун махсус аппаратлар ўрнатилди. Шарбатлар банкаларга қуйилгач, 95 даража иссиқликда қайнатилади. Авваллари бу иш қўлда бажарилгани учун шарбатлар етарли миқдорда пишмай, кўп ҳолларда банка қопқоқлари кўчиб кетарди ва маҳсулотлар брак бўларди. Янги техника бунга ҳам барҳам берди.

Хуллас, цехларда амалга оширилган реконструкция ишлари меҳнат унумдорлигини, бинобарин, самарадорлик ва сифатни икки-уч баравар ошириш имконини берди. Заводда бозорларга ва мамлакатимизнинг шимолий ўлкалари меҳнаткашларига маҳсулот етказиб бериш етти ойлик плани ортиғи билан бажарилди.

Аммо хом ашё масаласидаги айрим муаммолар корхона ишлаб чиқаришини ривожлантиришга тўғаноқ бўлмоқда. Областдаги мева, сабзавот етиштирувчи колхоз ва совхозлар заводга маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномалар тузишга тузгану, бажаришга келганда хотиржамлик қиляптилар.

— Ёзнинг ярмидан кўпи ўтиб кетди ҳамки, шартнома ижроси қоғоздагина қоляпти, — деб давом эттирди суҳбатни **Ш. Холмирзаев.**

— Фактларга мурожаат қилайлик. Июнь ойида Наманган районидаги Тельман номли колхоз шартномага кўра 20 тонна ўрнига 16 тонна карам, 40 тонна ўрнига 20 тонна бодринг, 30 тонна ўрнига 6 тонна қовоқча етказиб берди. Янгиқўрғон районидаги **Ульянов** номли колхоздан эса дастлабки кунлари етказиб берилган 3 тонна қовоқчани ҳисобга олмасак, июнь ойида бир грамм ҳам сабзавот келтирилмади. Чортоқ районидаги «Ленинизм», «Косонсой» совхозлари ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин.

КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси ҳужжатларида **«Совет кишиларининг сифатли озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини имкони борича қисқа муддатда қондириш биринчи ўринга қўйилиши лозим»**, деб белгиланди.

Модомики шундай экан, Наманган область колхоз ва совхозларининг раҳбарлари берган ваъдаларига нега вафо қилишмаяпти? Область агросаноат комитетидаги мутасадди ўртоқлар қаёққа қарашяпти? Ҳолбуки, корхонада мўл ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун барча имкониятлар мавжуд. Улардан эҳтиёжга яраша фойдаланиш пайти келди.

• Партия турмуши: қайта қуриш қандай боряпти?

«Бошланғич партия ташкилоти ҳар бир меҳнат коллективининг таркибий қисми, жамият турмушида партия доимо иштирок этаётганлигининг тимсолидир», деб таъкидланди КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясида. Қайта қуришнинг тақдири бошланғич партия ташкилотлари фаолиятида жанговарлик, коллегиаллик ошкораликнинг қай даражада эканлигига боғлиқ. Фарғона область Киров райони партия ташкилотлари фаолиятида муайян ютуқлар билан бир қаторда жиддий нуқсонлар ҳам бор. Қуйида ана шулар ҳақида фикр юритилади.

ОЛҒА СИЛЖИШ: ОМИЛЛАР ВА ТЎҒАНОҚЛАР

ЯНГИЛИККА ИНТИЛИБ

«Бешариқ» совхоз-техникуми бошланғич партия ташкилотининг умумий йиғилиши КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилоти ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарорини муҳокама қилаётган эди.

— Қарорда айтилган гаплар бизнинг партия ташкилотимизга ҳам тўла тааллуқли, — деди музокара пайтида коммунист К. Умаров. — Бизда ҳам партияга қабул қилишда шошма-шошарлик, пала-партишлик учраб туради. Сафимизга нолойиқ кимсаларнинг суқилиб кириб олиши ҳам бежиз эмас. Мен партия сафига қабул қилинувчиларни синашнинг икки йиллик системасига ўтишни таклиф қиламан!

Коммунистнинг ўринли мулоҳазаси кўпчиликка маъқул бўлди. Ўтган йил август ойида совхоз партия комитети қошида партияга қабулни такомиллаштириш бўйича беш кишидан иборат штатсиз комиссия тузилди. Икки йиллик синов даври тўғрисида Низом ишлаб чиқилди. Совхоз бригадалари, фермаларида бўлиб ўтган йиғилишларда меҳнаткашлар партия аъзолигига кандидатликка энг муносиб номзодларни кўрсатдилар. Партия ташкилотида рўйхатга олинган бу номзодларга тажрибали, сиёсий етук коммунистлар оталиқ қила бошладилар. Мураббий коммунистлар йил давомида ўз оталиғидаги бўлажак сафдошларининг сиёсий ва ахлоқий хусусиятларини ўрганадилар, партия сафига кириш учун тайёргарлик кўришга ёрдам берадилар. Бир йилдан кейин эса номзод ҳақида ўз хулосаларини ёзма тарзда штатсиз комиссияга топширадилар. Комиссия эса хулосани ўргангач ва цех партия ташкилоти номзодни КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилишни мақсадга мувофиқ, деб топганидан сўнг унинг аризасини қабул қилади.

Бу янги усул яхши натижа беряпти. Масалан, Х. Абдурасулов совхоз пахтачилик бригадаси бошлиғи, олий маълумотли агроном. Ўтган йили унинг номзоди КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилиш учун танлаб олинганди.

— Х. Абдурасуловнинг бригадаси чўлда деҳқончилик қилади, — дейди уни ўз оталиғига олган коммунист Т. Кимсанов.— Ташаббускор, меҳнатсевар йигит. Бу йил унинг бригадасида 20 гектарга яқин ерни дўл урди. Аммо у эсанкираб қолгани йўқ. Бригада аъзолари кучини табиий офат келтирган зарарни бартараф этишга йўналтира билди. Ҳозир ўша пайкалларда ҳам етарли ҳосил бор. Мен ўз хулосамда Абдурасуловни партия аъзолигига кандидатликка лойиқ, деб топдим.

Совхознинг «Ҳақиқат» бўлими 1-бригадаси ишчиси Турсуной Шарипова, Оржоникидзе номли бўлим 4-бригадаси ишчиси Икром Мадаминов, автогараж шофёри Абдупатто Юнусовлар ҳам дастлабки синов муваффақиятидан кейин ҳозирги пайтда КПСС аъзолигига кандидатликка ўтишга тайёргарлик кўришяпти.

— Биз партияга қабулни такомиллаштиришда коллегиалликка эътибор беряпмиз, — дейди совхоз партия комитетининг секретари А. Мўйдинов. — Кейинги пайтларда коммунистлар партияга қабул қилинаётган кишини ҳар тарафлама пухта ўрганиб, синовдан ўтказяптилар. Баъзан партия қуйи бўғинларида эса яхши тайёргарликка эга бўлмаган номзодлар ҳам ўтказиб юбориляпти. Бироқ партия комитетида саралаш жуда холис ва жиддий.

«Победа» бўлими партия ташкилоти олий маълумотли агроном З. Абдуллаевни партия сафига қабул қилди. З. Абдуллаев яхши мутахассис, ишчан йигит. Бироқ партия комитетидаги суҳбат жараёнида унинг КПСС Устави ва Программасини яхши ўрганиб олмаганлиги сезилиб қолди. Партком аъзоларининг бир қисми «Қабул қилавериш керак, Уставни кейин ўрганиб олади», деган фикрда эди. Кўпчилик бу фикрга қарши чиқди. Ахир, КПСС Уставини яхши ўрганиб олмаган одам қандай қилиб коммунист бўлсин? Натижада Абдуллаевни партия сафига қабул қилиш 6 ой муддатга кечиктирилди. Шу муддат орасида у ўз устида ишлайди, албатта.

Совхоз партия комитети партия йиғилишларида бош мутахассисларнинг, раҳбарларнинг ҳисоботларини эшитиб боришни йўлга қўйган. Кейинги пайтларда совхоз коммунистларининг умумий йиғилишида хўжалик раҳбарларидан икки коммунист, партия комитети мажлисларида эса беш нафар раҳбар коммунист ҳисоб берди. Совхоз бош ветеринария врачи М. Раҳмонбердиевнинг ҳисоботи, айниқса қизғин мунозаралар билан ўтди. Коммунистлар Раҳмонбердиев фаолиятидаги жиддий камчиликларни очиқ-ойдин кўрсатдилар. Йиғилиш сўнгида М. Раҳмонбердиевга камчиликларини тугатиб олиш учун муддат белгиланди. Ана шу муддат ўтгач, унинг ҳисоботи яна эшитилади. Хўжалик партия ташкилоти партия ички демократиясини ривожлантириш, КПССга янги аъзоларни қабул қилишда номзоднинг сиёсий позицияси, қайта қуришдаги реал иштироки, энг муҳими — меҳнат коллективи фикрини шу тариқа холисона ҳисобга олмоқда.

МУҲОКАМА УЧУН МАВЗУ КАММИ?

Фарғона тўқимачилик комбинатининг Бешариқдаги йигирув-тўқув фабрикаси эндигина ўз ишини ўнглаб оляпти. Фабрикада ҳар йили 1740 тонна ип ишлаб чиқарилади. У Болтиқбўйи республикалари, Молдавия, Тошкент, Қўқон енгил саноат корхоналарига хом ашё етказиб беради. Корхонада муаммолар кўп. Айниқса, бош корхона — Фарғона тўқимачилик комбинати билан муносабатлар бирмунча чигал. Ҳар куни эрталаб фабрикадан иккита машина 15—20 тонна юкни олиб, Фарғонага жўнайди. Бориш-келиш 260 километрдан ортиқ масофани ташкил этади. Демак, корхона кунига транспорт воситасининг ўзига 260 сўм харажат қилади. Ишчиларни ташиш учун иккита автобус ёлланган. Ҳар куни 180 сўм автобусга ҳам тўланади. Фабриканинг ўзига транспорт воситаси ажратиш масаласи эса ҳал этилмаяпти. Ўнлаб тонна тайёр маҳсулотни 260 километр олисга — Фарғонага олиб бориб, у ердан жўнатиш ҳам ажабланарли воқеа. Чунки Фарғонадан вагонларга ортилган юк яна ортга қайтиб, Бешариқ орқали ўтиб кетади.

Фабрика ташкил этилганига кўп бўлгани йўқ. Кечаги совхоз ишчилари бугун станоклар ёнида. Уларда малака етарли даражада эмас. Оқибатда меҳнат унумдорлиги кўрсаткичи паст, штатлар белгиланганидан анча ортиқ. Хуллас, фабрикада ҳал этилмаган муаммолар кўп. Фабрика бошланғич партия ташкилоти (секретари О. Усмонова) мана шу муаммоларни ҳал этиш, коллективни катта вазифаларни бажаришга йўналтириш учун нималар қиляпти?

Афсуски, партия ташкилотининг бу борадаги фаолияти талаб даражасида эмас. Партия йиғилишлари ҳужжатларининг кўпи пала-партиш, йиғилишларда ҳамиша бир гуруҳ «штатли» нотиқлар сўзга чиқиб келишган. Қабул қилинган қарорларнинг ижрочилари, ижро муддатлари кўпинча белгиланмайди. Масалаларни тайёрлаш ва муҳокама қилиш жараёнида конкрет, очиқ-ойдин фикрлардан кўра кўпроқ сафсатабозлик ҳукмрон.

— Ўтган йилги ҳисобот-сайлов йиғилишида мен партия ташкилоти ишини қониқарсиз, деб баҳолагандим. Коммунистларнинг бир қисми мени қувватлашди, — дейди партия бюроси аъзоси, фабрика директори Ф. Шарофиддинов. — Шундан кейин партия ташкилоти ишида бирмунча жонланиш юз берди.

«Коммунистларнинг партия йиғилишлари кун тартибига ўнлаб майда, аҳамиятсиз ишларнинг киритилишидан иборат практикага қатъият билан чек қўйиш зарур», — деб таъкидланди КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференциясида. Фабрика партия ташкилоти фаолиятида эса бунинг тескарисини кўриш мумкин.

Баъзан бир масала қайта-қайта муҳокама қилинаётир. Масалан, бошланғич партия ташкилотининг 1987 йил 24 октябрдаги умумий йиғилиши «Фабрика коммунистлари томонидан КПСС Устави талаблари асосида партия ҳужжатларининг сақланиши ҳақида»ги масалани муҳокама этган. Докладчи С. Ҳошимов коммунист Н. Норқўзиевнинг партия билетида доғ борлигини танқид қилади. Йиғилиш қарорига кўра Норқўзиев огоҳлантирилади. Орадан беш ой ўтгач партия ташкилотининг йиғилиши яна «КПСС Устави талаблари асосида партия ҳужжатларининг сақланиши ва аъзолик бадалларининг тўланиши» масаласини муҳокама этган. Докладчи яна С. Ҳошимов. У яна «Норқўзиевнинг билетида доғ борлиги аниқланди», деб коммунистларга ахборот беради. Йиғилиш қарорига кўра, Норқўзиев яна... огоҳлантирилади!

Наҳотки, партия ташкилоти муҳокама қилиш учун бошқа мавзу топа олмаган бўлса? Фабрикада асосан аёллар ишлайди. Бироқ бутун корхонада 9 нафар аёл коммунист бор, холос. Р. Каримов, М. Худойназарова каби коммунистлар ишчиларга маданий-маиший шароитларни яхшилаш, турар-жой бинолари, боғча қуриш масалалари ҳақида ҳаяжонланиб гапиришди. Турар-жой биноси қурилиши ҳақидаги масала ўтган йилги партия йиғилишида бир марта кўтарилган экан. Лекин бошланғич партия ташкилоти бу масалага бошқа қайтмаган. Ўз қарорининг ижроси ҳақида қайғурмаган. Деярли йўлга қўйилмаган ихтирочилик ва рационализаторлик ҳаракатини ривожлантириш масаласи эса ҳали бирор марта ҳам муҳокама этилмаган.

ТУРДИЕВ НЕГА ИШДАН БЎШАТИЛДИ?

Киров номли совхоз областдаги донгдор хўжаликлардан бири. Бу совхозга кейинги 13 йил давомида Ҳамзаали Турдиев раҳбарлик қилди. Шу йиллар ичида совхоз экономикаси юксалди, олға дадил қадам ташланди. Турдиевнинг номи ҳам оғизга тушди. У КПСС XXVII съездига делегат бўлди. Директор ҳақида матбуотда бир қатор очерк ва мақолалар босилиб чиқди. У ҳозир ҳам Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати. Шу йил баҳорда Х. Турдиев совхоз директорлигидан кетди.

— Х. Турдиев нима учун ишдан кетганлигини биласизми? — деб савол бердик 1-болалар боғчаси мудираси, коммунист С. Қодировага.

— Билмадим, соғлиғи ёмон дейишди.

— «Ёзди-ёзди»лар кўпайиб кетди. Шунинг учун бўлса керак, — деди совхоз идораси иш юритувчиси, коммунист Э. Одилова.

— Устидан кўп ёзилди, ўз аризасига биноан кетди, — дейди коммунист Н. Шарипов.

Хуллас, Турдиевнинг нима учун ишдан бўшатилгани кўпчиликка ошкор қилинмади. Хўш, аслида нима бўлганди?

1985 йилда совхозда пахтачилик бўйича қўшиб ёзишлар борлиги аниқланди. Жумладан, 1982 йилда ҳисоботларга 510 тонна пахта қўшиб ёзилган, шунингдек, 4377 тонна қўлда терилган пахтани машинада терилди, деб расмийлаштириб, 441 минг сўм мукофот пули ҳам олинган. Турдиевнинг рухсати билан бундан 11670 сўми тарқатилган. Совхозда 457 гектар ҳисоботга киритилмаган ортиқча ерлар борлиги аниқланган. 1982 йилдаги қўшиб ёзишлар учун шу хўжаликнинг ўзидан 12 киши жиноий жавобгарликка тортилди. Совхоз бош бухгалтери, бош экономист, бош агроном, бош зоотехник, катта кассир партиядан чиқарилиб, турли муддатларга озодликдан маҳрум қилиндилар. Директорнинг ўзига эса ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди.

Албатта, қамоққа олинганларнинг қариндош-уруғлари шовқин-сурон кўтаришди. Турли юқори ташкилотларга директор устидан пайдар-пай хатлар ёғила бошлади.

Совхоз партия ташкилоти мана шундай вазиятда партиянинг омма ҳамиша ҳамма нарсани билиши керак, ҳамма нарса ҳақида фикр юритиши керак ва ҳамма ишга онгли тарзда бориши керак, деган ленинча кўрсатмасига қатъий амал қилиши, директор ҳақидаги бор ҳақиқатни коммунистларга очиқ айтиши лозим эди. Бироқ бундай қилмади. Аксинча ҳамма нарсани ими-жимида, енг ичида битиришга ҳаракат қилди.

1986 йилнинг 11 декабрида совхоз маъмурий идораси партия ташкилоти Х. Турдиевнинг партиявий жазосини олиб ташлаш учун йиғилди. Аппарат партия ташкилоти ҳисобида турган 45 нафар КПСС аъзоларидан 19 кишигина йиғилишда иштирок этди. Х. Турдиевнинг шахсий иши кўрилаётган бўлишига қарамай, у йиғилиш президиумига сайланди. Бир неча коммунистлар йиғилишнинг Уставга хилоф равишда ўтаётганини айтишди. Йиғилиш 12 декабрь куни ҳам давом этди. Икки-уч нафар коммунист Турдиевнинг партиявий жазоси олиб ташланганидан норози бўлиб шикоят ёзишди. Шикоятда директорнинг оғзаки кўрсатмаси билан унинг шофёри Н. Исмоиловга 979 сўм мукофот пули ноқонуний ёзилганлиги, директор ўзи яшайдиган қишлоқни планда белгиланганидан илгарироқ газлаштирганлиги ва бошқа бир қатор фактлар келтирилганди. 1987 йил 25 март куни бўлиб ўтган совхоз партия ташкилотининг умумий йиғилиши Х. Турдиевнинг партиявий жазосини ўз ўрнида қолдирди. Бироқ «ёз-ёз»лар давом этаверди.

Бу орада совхоз партия комитетининг секретари И. Назарматов ҳам бошқа ишга ўтиб кетди. Шу масала муҳокама этилган партия йиғилиши сўнгида сўзга чиққан райком вакили И. Назарматовнинг райком бюросига ариза билан мурожаат қилиб, вазифасидан озод қилишни ва мутахассислиги бўйича иш сўраганини айтди. «Райком бюроси ўртоқ И. Назарматовнинг илтимосини қондирди», деди у. Қаранг, райком бюроси совхоз коммунистларининг фикрини, масалага муносабатини суриштирмай туриб, секретарнинг илтимосини қондирган! Коммунистлардан эса қарорни тасдиқлашни сўраяпти, холос. Ошкоралик принципига бу ерда ҳам амал қилинмаган. Орадан 6 ой ўтгач эса Х. Турдиев ҳам худди шу тариқа ими-жимида бошқа ишга ўтказилди. Қизиғи шундаки, совхоз маъмуриятининг Турдиевни ишдан бўшатиш ҳақидаги буйруғида «Яккатутсельмаш» заводи Турдиевни ўзига сўраганлиги муносабати билан», дейилса, РАПО буйруғида «ўз ихтиёри билан» деб ёзилган. Совхоз партия комитети секретари Т. Ҳайдаров йиғилишда унинг ишдан бўшатилиши сабабини «соғлиғи ёмонлашгани учун» деса, район партия комитетининг пленумида «Турдиев ўз ишида ўзгариш ясамагани учун ишдан кетди», деган маънода гапирилади. Турдиевнинг 1987 йил ёзида директорликка кўпчилик овоз билан қайта сайланганлиги ҳақида ҳам гап бўлди. Бироқ унда фақат биргина Турдиевнинг номзоди директорликка қўйилган эди.

— Хўш, буларнинг қайси бирига ишонишимиз керак? — деди совхоз умумий овқатланиш бўлими мудири, коммунист А. Қодиров. — Ахир, ошкораликни ҳаётимизга татбиқ этиш кадрлар масаласини ҳам жамоатчилик иштирокида холисона ҳал этиш, дегани эмасми? Ҳозир совхознинг аксарият меҳнаткашлари Турдиевнинг ишдан бўшатилиши асл сабабларини билмайди. Бу партиянинг ошкоралик сиёсатига зид-ку?

— Нега директорни «ўз аризасига биноан», силлиққина бўшатишди? Орадан маълум вақт ўтгач, қорлар ёғиб, излар босилгач, яна янги лавозимга қўйишга яратилган заминми бу? — дейди совхоз бухгалтери О. Норматов. — Биз — бир гуруҳ коммунистлар совхоз директорини ишдан олишда ошкоралик принципига риоя қилинмаганлигидан норози бўлиб, юқори партия органларига хат ёздик.

Совхозда Турдиевнинг ишдан бўшатилиши муносабати билан вужудга келган мураккаб вазият бартараф этилгани йўқ. А. Қодиров, О. Норматовлар бу қарордан ўз норозиликларини яширишмаяпти. Совхоз партия ташкилоти эса бирон-бир ҳаракат қилишга ботинмаяпти. Вужудга келган вазиятдан чиқиш йўлини ахтармай, юқоридан кўрсатма кутиб туриш эса яхшиликка олиб келмайди.

«Ҳаётнинг барча жабҳаларидаги ошкоралик — қайта қуриш жараёнларини янада чуқурлаштиришнинг, қайта қуриш муқаррарлигининг энг муҳим шартларидан биридир», — дейилади КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг «Ошкоралик тўғрисида»ги Резолюциясида. Киров номли совхоз партия ташкилоти, фаолиятида эса ана шундай бўлмаяпти.

Биз ушбу мақолада Фарғона областидаги бир неча партия ташкилоти фаолиятидан айрим мисоллар келтирдик, холос. Аммо шунинг ўзи ҳам партия ташкилотлари ўз ишини қайта қуриб олмаганлигини, эскича ишлаш ҳамон давом этаётганлигини кўрсатади. КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси ишдаги бундай қолоқликни қоралади. Партия ташкилотларида ишлар аҳволини ўнглаб олиш, иш услуби, методи ва формаларини қайта қуриш конференция талабларидан биридир. Ишни ана шунга монанд ташкил этиш зарур.

А. ИБОДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

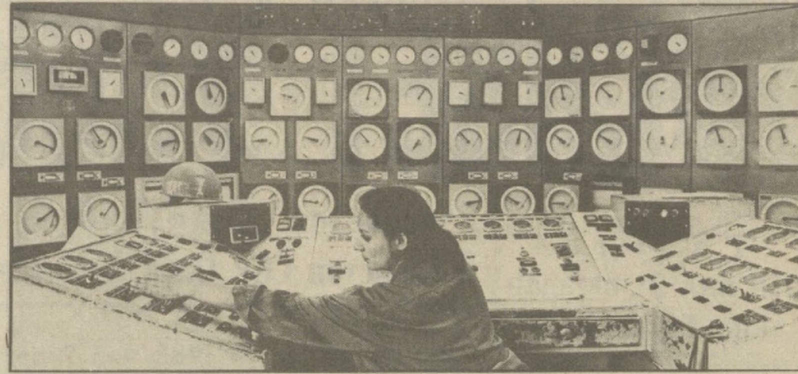

«Навоиазот»нинг иш кунлари

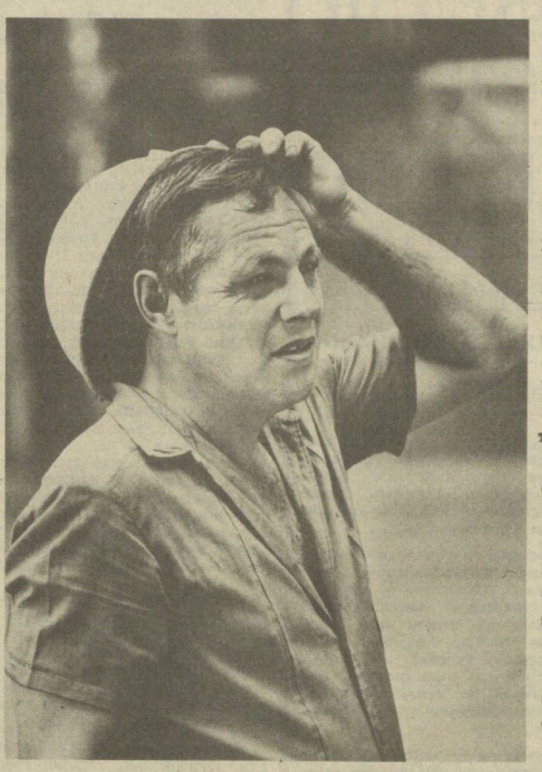

Бу корхона «Аммиак-3» ишлаб чиқариш бўйича қувонарли натижани қўлга киритаётир. Йилнинг биринчи ярмида пландан ташқари 4700 тонна аммиак тайёрланди. У аммиак селитраси олиш учун муҳим хом ашёдир.

Корхонада ишчи ва хизматчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш учун бунёдкорлик режалари амалга оширилмоқда. Натижада меҳнат унумдорлиги ўсиб, маҳсулот сифати яхшиланиб боряпти.

Суратларда: 1. Москва нефть-химия институтини тугатган Елена Оборина. У олти йилдирки, корхонада меҳнат қилмоқда. 2. Бригада бошлиғи Владимир Симоновнинг меҳнат стажи 20 йилдан ошиб кетди. 3. Электр хизмати ходимларининг йиғилишида (чапдан ўнгга) электромонтерлар Б. Содиқов, А.Воронов, А. Ковалев, С. Содиқов, В. Васильев ва электр хизмати бошлиғи А. Фурман (чапдан иккинчи).

В. Молгачев фоторепортажи.

Ўзаро манфаатли ҳамкорлик

ГДРдан келган машинасозлар Фарғона ёғ-мой комбинати ишчиларига чигит пўстлоғини ажратиш, сепаратор цехини реконструкциялашда ёрдам бермоқдалар. Улар Магдебургдаги Эрнст Тельман номли заводда тайёрланган юқори унумли қурилмаларни монтаж қилишга киришдилар.

Янги сепаратор линияси юксак унумдорлиги билан ажралиб туради, иш сифати юқори бўлишини гарантиялайди. Уни ишга тушириш чигит ёғи олишни бир ярим процент кўпайтиришга имкон беради. Цехни реконструкциялаш тугаллангач, комбинатда чигит ёғи ишлаб чиқариш 1800 тоннадан зиёдроқ кўпаяди.

— Магдебурглик мутахассислар билан биринчи йил ҳамкорлик қилаётганимиз йўқ, — дейди корхона директори Р. Аҳмедов,— новаторларимизнинг тавсиясига мувофиқ, немис машинасозлари ускуналар конструкциясига ўзгартиш киритдилар. Бундай ҳамкорлик корхонани техника билан тўла қайта жиҳозлашга ёрдам беради. (ЎзТАГ).

Газетада босилмади, аммо чора кўрилди

ҚАТТИҚ ҲАЙФСАН БЕРИЛДИ

Шеробод шаҳрида яшовчи Ж. Турсунтошева редакциямизга йўллаган шикоят хатида 5-ҳунар-техника билим юртида жиддий камчиликларга йўл қўйилаётганлиги тўғрисида ёзган эди.

Ушбу ариза текшириш ва чора кўриш учун СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИга юборилган эди. У ердан олинган расмий жавобда қуйидагилар хабар қилинади:

— Шикоят юзасидан ўтказилган текшириш натижалари область халқ контроли комитети мажлисида кўриб чиқилди.

Хўжасизликка, давлат интизомининг бузилишига йўл қўйганлиги, пул маблағларини тақсимлашда, ҳужжатларни расмийлаштиришда назоратнинг йўқлиги учун 5-ҳунар-техника билим юрти директори Ф. Шариповга қаттиқ ҳайфсан берилди.

Дипломларни топширишда бузилишларга йўл қўйганлиги, имтиҳон баҳоларини ноқонуний ошириб қўйганлиги учун директорнинг ўқув-ишлаб чиқариш ишлари бўйича ўринбосари Н. Хусановга, имтиҳонда олинган ёзма ишларнинг сақланишини таъминламаганлиги учун директорнинг умумтаълим фанлари бўйича ўринбосари Р. Умаровга, пул маблағларини тақсимлашда бузилишларга йўл қўйганлиги учун бош бухгалтер Т. Раҳмонқулов ўртоқларга қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди. Давлатга етказилган зарарни ундириб олиш юзасидан бош бухгалтерга бир ойлик миқдорида пул начети ёзилди. Ортиқча тўланган пуллар ўқитувчилардан ундириб олиниб, 2589 сўм 52 тийин пул давлат кассасига топширилди.

Билим юртидаги меҳнат интизоми, маънавий-психологик муҳит масаласи ва текшириш якунлари коллективда муҳокама қилинди.

Дунё овози

Совет делегациясининг визити тугади

ЛИМА, 5 август. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Қ. Ҳабибуллаев бошчилигидаги СССР Олий Совети Делегацияси Ватанига қайта туриб, амалий визит билан бу ерга келди. Делегацияни Перу конгресси сенатининг раиси Ромуальдо Бьяжи Родригес қабул қилди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида совет делегациясининг бошлиғи Совет Иттифоқида бўлаётган қайта қуриш жараёни тўғрисида, СССР жаҳон ядровий фалокатининг олдини олиш мақсадида кўраётган изчил тадбирлар ҳақида ахборот берди. У совет ташқи сиёсатида умуминсоний қадриятларга устун аҳамият берилаётганини қайд этиб ўтди. Р. Бьяжи Родригес халқаро майдонда СССРнинг роли ва аҳамиятини, ривожланаётган мамлакатларга у турли соҳаларда бераётган мададни Перудагилар юксак баҳолаётганликларини таъкидлади. Томонлар Совет-Перу иқтисодий алоқаларини ривожлантиришнинг катта имкониятлари мавжудлигини қайд этдилар.

СССР Олий Совети делегациясини республика конгресси депутатлар палатасининг раиси Эктор Варгас Айя қабул қилди. Перу сиёсий арбоби суҳбат чоғида унинг мамлакатидагилар совет жамияти турмушининг барча соҳаларидаги ўзгартишлар жараёнини зўр қизиқиш билан кузатиб турганликларини уқтириб ўтди. Совет раҳбари М. С. Горбачев олға сурган янгича сиёсий фикрлаш концепцияси тарихий аҳамиятга эгадир, деди у. Томонлар ўзаро ҳурмат ва аралашмаслик асосида ҳар тарафлама ҳамкорликни чуқурлаштириш иштиёқида эканликларини билдирдилар. П. Қ. Ҳабибуллаев СССРдагилар Перуни равнақ топувчи ривожланган давлат сифатида кўришни истаётганликларини ҳамда дўст мамлакатга унинг олдида турган кўпдан-кўп мураккаб муаммоларни ҳал этишда муваффақиятлар тилаётганликларини таъкидлаб ўтди.

Совет делегациясининг аъзолари Лотин Америкаси парламентининг бош секретари Андрес Таунсенд Эскурра билан учрашдилар. Учрашув чоғида СССР Олий Совети билан Лотин Америкаси парламенти ўртасида доимий асосда алоқалар ўрнатишдан иккала томон манфаатдор эканлиги изҳор қилинди.

* * *

ЛИМА, 6 август. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Қ. Ҳабибуллаев бошчилигидаги СССР Олий Совети делегацияси Ватанига қайта туриб амалий визит билан Перуда меҳмон бўлган эди. Делегация бугун Москвага жўнаб кетди. Жўнаб кетиши олдидан Совет делегациясининг бошлиғи матбуот конференциясида шуни таъкидладики, Перуда республика конгрессининг раҳбарлари билан бўлиб ўтган учрашув ва суҳбатлар чоғида кўпгина халқаро муаммолар юзасидан фикрлашиб олинди. Бу фикрлашув томонларнинг нуқтаи назарлари бир-бирига мос ёки яқинлигини кўрсатди. СССР ўзининг ташқи сиёсатида шунга асосланадики, ҳар бир мамлакат катта-кичиклиги ва аҳолисининг сонидан қатъи назар демократик негизда ва ташқаридан аралашувсиз ривожланиши керак. Бунга фақат тинчлик шароитидагина эришиш мумкин, Совет Иттифоқи билан Перу тинчликни мустаҳкамлаш учун курашмоқдалар. Парламентларимиз ўртасидаги мавжуд дўстона муносабатлар, деди П. Қ. Ҳабибуллаев, ўзаро манфаатли икки томонлама ҳамкорликни чуқурлаштириш учун мустаҳкам замин яратмоқда.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● НЬЮ-ЙОРК

БМТ Бош секретари Хавьер Перес де Куэльяр пайшанба куни генерал Мартин Вадсетнинг (Норвегия) батафсил докладини тинглади. Генерал урушни тўхтатиш учун техник шароитларни тайёрлаш мақсадида Эрон ва Ироқдаги вазиятни ўрганган БМТ ҳарбий экспертлари миссиясига бошчилик қилган эди. Ҳарбий экспертларнинг хулосалари ва тавсиялари БМТ Хавфсизлик кенгашида кўриб чиқиш учун тақдим этилади. Перес де Куэльяр шу куни Эрон ташқи ишлар министри Али Акбар Вилоятий билан учрашиб, можарони бартараф этишга доир таклифларни у билан биргаликда муҳокама қилишни давом эттирди.

«Эрон каби Ироқ ҳам муаммони тинч йўл билан ҳал этишдан манфаатдордир, — деди Перес де Куэльяр, — бевосита музокаралар олиб бориш концепцияси ҳар икки томон учун мақбул ва ҳозир бу музокарани қачон бошлаш масаласи турибди».

● БРАЗИЛИА

АҚШ давлат секретари Ж. Шульц Лотин Америкаси мамлакатлари бўйлаб сафари доирасида расмий визит билан Монтевидеодан (Уругвай) 5 август куни бу ерга келди. Бразилия пойтахтида бўладиган музокаралар чоғида сўнгги вақтда Вашингтон Бразилияга қарши савдо урушини янада авж олдириб юбориш натижасида ғоят кескинлашган икки томонлама муносабатларнинг муаммолари муҳокама қилинади. Асосий халқаро масалалар орасида, деб хабар қилди Бразилия ташқи ишлар министрлиги, томонлар Африка жанубидаги, Марказий Америка ва Панамадаги аҳволни, шунингдек КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев билан президент Р. Рейган ўртасидаги олий даражадаги Москва учрашуви якунларини муҳокама қиладилар.

● КИТО

Демократик партиядан Қўшма Штатлар президентлигига номзод Майкл Дукакис Марказий Америкадаги, энг аввало Никарагуа ва Сальвадор теварагидаги аҳволни тезроқ бартараф этишни ёқлаб гапирди. Эквадор телевидениесининг бу ерда саккиз канали орқали олиб кўрсатилган эксклюзив суҳбатида Лотин Америкаси мамлакатларига ёрдам қилиш режаларини ишлаб чиқиш зарурлигини таъкидлади. Унинг фикрича, Лотин Америкасидаги мамлакатларнинг кўпчилиги шошилинч иқтисодий ва молиявий ёрдамга муҳтождирлар.

Майкл Дукакис башарти ўзи АҚШ президентлигига сайланса, Қўшма Штатлар аҳолисининг испан тилида гаплашадиган группалари вакилини ўз ҳукумати составига албатта киритажагини айтди.

(ТАСС).

• *Озиқ-овқат: турмушимизнинг энг нозик, ўткир муаммоси*

НАРХИ НАҚ ЧАҚИБ ОЛАДИ-Я...

Ўтган шанба куни бир танишим бозордаги нарх-наво ва давлат сабзавотчилик дўконларидаги аҳволдан ранжиб, анча-мунча нохуш манзараларни ҳикоя қилиб берди.

— Бир нарсага ҳайронман,— гап бошлади у,— бундан атиги 2-3 йил аввал ёз ойлари, хусусан июль ойидан бошлаб, сабзавот, ҳўл мева ва полиз маҳсулотларининг нархи ҳозиргига нисбатан 2-3 баравар арзон бўларди. Колхоз ва совхозларнинг сабзавотчилик дўконларида ҳам, давлат савдоси ва коопторг ларёкларида ҳам сара маҳсулотлар тўлиб-тошиб ётарди. Бугун колхоз бозорига тушсам, пештахта усти турли-туман сабзавот, мева ва полиз маҳсулотлари билан тўла. Аммо нархи нақ чақиб олади: бир килограмм помидор 50 тийин, 1 дона болгар қалампири 10 тийин, бир килограмм картошка 60-80 тийин, бир килограмм узум 1-1,5 сўм.

Дўкон ва ларёкларда сарғайган бодринг, стандартга тўғри келмайдиган, офтоб урган, чириб кетган қовун-тарвуздан бўлак ҳеч нарса йўқ. Яна уларнинг нархини айтмайсизми? Помидорга 20 тийин, қовунга 30 тийин, тарвузга 15 тийин, бодрингга 25 тийин нарх қўйишган. Бундан 2-3 йил олдин бир килограмм помидор 8 тийин, картошка 20-30 тийин, тарвуз 6 тийин, қовун 10 тийин турарди. Нега сабзавот, мева ва полиз маҳсулотлари йил сайин арзонлашиш ва кўпайиш ўрнига ҳаддан ташқари қимматлашиб кетяпти. Партия ва ҳукуматимизнинг халқ фаровонлигини йил сайин яхшилаш ҳақидаги қарор ва кўрсатмалари нега бажарилмаяпти? Савол мени ўйлантириб қўйди. Танишим тилга олган нарх-наво, мавжуд аҳвол сабаблари билан танишиш учун область хўжаликларида ва савдо дўконларида бўлишга тўғри келди.

Гагарин район тайёрлов идорасининг маҳсулот қабул қилиш базаси ҳовлисида ўн чоғли йигит дам олиб ўтиришибди. Атрофда эса айниган, ҳидланиб кетган 20—30 тача яшчик помидор қалашиб ётибди.

— Қиладиган ишнинг ўзи бўлмаса нима қилайлик, — дейишди улар.

Ҳақиқатан ҳам, 100 тонна маҳсулот сиғадиган омбор бўм-бўш эди. Полиз маҳсулотлари сақланадиган, ҳар бири 50 тонналик иккита (ертўла шаклида қурилган) омборда ўтган йилги тарвуз қолдиқлари-ю, хас-чўпдан бўлак ҳеч вақо йўқ.

Район тайёрлов идорасининг бошлиғи Хушвақт Эшдавлатов, район матлубот жамияти союзининг раиси Мустафоқул Чоршанбиев ҳам шу ерда экан.

Сурхондарё областида сабзавот, ҳўл мева ва полиз маҳсулотлари нархи нега қиммат?

Маълумотларга кўз югуртирамиз: белгиланган планга кўра тайёрлов идораси бу йил хўжаликлар ва аҳолидан 4.400 тонна сабзавот қабул қилиши кўзда тутилган. Аслида эса 16 июлгача бор-йўғи 982 тонна ёки йиллик планнинг 22,3 проценти миқдорида сабзавот тайёрланган. Шундан 841 тоннасини карам ташкил этади. Шу кунга қадар пландаги 520 тонна ўрнига аранг 33 тонна помидор тайёрланган. Бу планнинг атиги 6 процентига тенгдир. 5415 тонна ўрнига 26 тонна тарвуз тайёрланган, холос. Бу — йиллик пландинг 0,3 процентини ташкил этади.

Райондаги ўнта хўжаликдан атиги биттаси — «Пограничник» совхози тайёрлов комбинатига 4 тонна пиёз топширган. Йиллик планга асосан 2.450 тонна пиёз топширилиши керак! «Навбаҳор», «Янгиобод», «Комсомолобод», «Партия XXII съезди» ва «Советобод» совхозларининг раҳбарлари давлатга сабзавот топширишни чўзиб келишяпти. Натижада, далаларда етиштирилган сабзавот, мева ва полиз маҳсулотларининг катта қисми нобуд бўлиб кетмоқда. Чунки район хўжаликларида ҳам, тайёрлов идорасида ҳам маҳсулот сақлайдиган совуқхоналар, уни қайта ишлайдиган корхоналар йўқ.

Тайёрлов идораси ва РАПО раҳбарлари билан колхоз бозори, коопторг, давлат савдоси дўкони ҳамда ларёкларини кўздан кечирамиз: колхоз бозори пештахталарида ҳамма маҳсулот муҳайё, бироқ нархи қиммат.

«Советобод» совхозининг сабзавот дўконида стандартга тўғри келмайдиган хом-ҳатала, офтоб урган, қурт тешган помидор, тарвуз ва хандалаклардан бўлак ҳеч нарса йўқ. Маҳсулотлар нархи ёзиб қўйилмаган.

Коопторг ларёклари эса бўм-бўш. Гўшт ларёгининг мудири Ўрол Тоштемиров бир килограмм қўй гўштини 7 сўм 50 тийиндан сотяпти. Мудир унинг нархини тасдиқлайдиган ҳужжатни кўрсата олмади. Тайёрлов идорасига қарашли сабзавот магазини «тафтиш қилинади» деган баҳона билан беркитиб қўйилган. Магазин ичидаги помидор ва қовун-тарвузлар иссиқда чириб, оқиб ётибди.

Биз савдо ходимларидан сабзавот, мева ва полиз маҳсулотлари нархи нега арзонлашмаётганлиги, аксинча, баландлигича қолаётганлиги сабабларини сўраб-суриштирганимизда калаванинг учи очилиб қолди.

— Агар газетага ёзмасангиз нарх-наво қимматлигининг сирини айтиб берай,— деди суҳбатда район матлубот жамияти союзининг раиси М. Чоршанбиев. — Илгари колхоз ва совхозлар етиштирилган сабзавот, мева ва полиз маҳсулотларини белгиланган план ва шартнома асосида давлатга, тайёрлов идорасига топширишга мажбур эдилар. Пландан ошиқча маҳсулотнигина бозорга ёки ўз дўконларига чиқариб сотардилар. Эндиликда сабзавоткор хўжаликларда ерлар асосан ижарачилар ва оилавий пудрат коллективларига бўлиб берилди. Ижарачи ва пудратчилар эса «ернинг эгаси биз бўламиз» деб, етиштирилган сара маҳсулотларни белгиланган қатъий шартнома асосида давлатга топширмай, тўғридан-тўғри бозорга олиб чиқиб қиммат нархларда пуллаяптилар. Кўпчилик ҳолларда, улар етиштирилган маҳсулотларни янада юқори нархларда пуллаш учун бошқа областлар ва республикаларга олиб кетишяпти. Айрим нопок кишилар шахсий бойлик тўплаш мақсадида давлат ва кооператив савдоси дўконларида арзон нархларда сотилаётган пиёз, помидор, картошка, ҳўл мева каби маҳсулотларни кўтара сотиб олиб, қўшни Туркманистон республикаси ва бошқа регионларда 2-3 баравар қимматига пуллаб, чайқовчилик билан ҳам шуғулланишяпти. Шу боис бозорда нарх-наво қимматлигича қолмоқда...

— Бу аҳволдан қутулиш йўли борми?

— Бор, албатта. Аввало, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ижарачи ва пудратчилардан маҳсулотларни шартнома ва план асосида хўжаликларга топширишларини қатъий талаб қилмоқлари зарур. Бунинг учун ҳар бир хўжаликда маҳсулот қабул қиладиган пунктлар очмоқ даркор. Айни вақтда халқ контроли, комсомол прожектори, жамоатчилик кучи билан назоратни кучайтирмоқ ҳам керак. Ижарачи ва пудратчилар план ҳамда шартнома топшириқларини бажаргандан кейингина, қолган ортиқча маҳсулотларини бозорда сотишга рухсат бериш лозим. Колхоз ва совхозлар эса шартнома асосидаги маҳсулотни ижарачи ва пудратчилардан қабул қилиб олиш билан уларни арзон давлат нархларида пешма-пеш тайёрлов идорасига, дўкон ва ларёкларга жўнатишлари керак.

Биз ҳам шу фикрдамиз.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ЗАРБДОР КУНЛАР

БЎЛИҚ КЎСАКЛАР

Исмоилжон Иброҳимов деҳқон фарзанди. У қарийб йигирма йилдан буён Янгийўл шаҳридаги «Партия XXI съезди» колхозида меҳнат қилади. Бир йилдирки, пахтачилик бригадасига бошлиқ. Ўтган йили бригада пахта тайёрлаш планини район хўжаликлари ичида биринчи бўлиб бажарди. Ҳосилдорлик пландаги 27 центнер ўрнига 32 центнерга кўтарилди.

Жорий йилдаги ишлар ҳам чакки эмас. Чигит ернинг ўз намига ундириб олинди. Ҳар гектар ерда 85-90 минг тупдан соғлом кўчат қолдирилиб, яганалаш беш кундаёқ тугалланди. Ғўза парвариши барвақт бошланди. Ҳозиргача олти марта культивация қилинди, тўрт марта суғорилди, икки марта озиқлантирилди. Чеканка сифатли ўтказилди.

Коллектив бу йил 35 центнерлик марранi кўзлаб меҳнат қиляпти. Айни кунларда ҳар туп ғўзада 12-14 тадан тўқ кўсак бор.

Бригада аъзоларининг нияти — етиштирилган ҳосилнинг 70 процентини машиналарда териб олиш. Терим агрегатларининг ремонти қизғин олиб бориляпти. Созланган машиналар қайта-қайта синовдан ўтказилиб, тайёргарлик чизиғига келтириб қўйилди. Механизаторлардан Маҳамат Султонов, Умар Мирзабоев, сувчилардан — Абзал Долимов, Анорбой Таслимбоев, Шокир Исоқжонов, Маҳаматжон Мақсудовлар дала ишларида пешқадам. Пайкалларни бегона ўтлардан тозалашда Хосият Козимбоева, Ҳамида Муродова, Одина Мирзахалилова, Малика Содиқовалар барчага ўрнак. Ана шундай жонкуярлар меҳнат қилаётган колхоз пахтакорларининг эзгу нияти — бу йил 630 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил олишдир.

Т. ЮСУПОВ.

МУСОБАҚА АСОСИДА

Норин районидаги Энгельс номли колхоз меҳнатчилари ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини муваффақиятли адо этиш учун социалистик мусобақани кун сайин авж олдирмоқдалар. Хўжаликда оилавий звенолар сафи ҳам кенгайяпти.

Суратда: (юқорида) пенсионер М. Ортиқова ва иқтисодчи М. Отамирзаев сут қабул қилиш вақтида; Турсунбой Давлатов эса 37 йилдан буён пахтакор. У оилавий звено тузди. Бу йил ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта олиб, уни 1- ва 2-сортларга топшириш юзасидан шартнома тузди. Ҳисоб-китобларга кўра, звено иш якунига кўра 20 минг сўм фойда олади. Пастдаги суратда Давлатовлар оиласи ишга йўл олмоқда.

В. Молгачев ва Т. Ҳамроқулов фотолари.

МУСОБАҚА: СУРЪАТ, СИФАТ, ТЕЖАМ

Қизғин тараддуд

● — Корхонамиз янги йилдан тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтади, — дейди Хўжаобод тикув-трикотаж фабрикаси директори А. Эшонов. — Ҳозир янгича ишлашга ҳозирлик кўряпмиз. Идора аппарати ходимларидан 17 киши ўз мутахассисликлари бўйича бевосита ишлаб чиқаришга жалб қилинди. Бу тадбир план бажарилишига турткi берди.

Дарҳақиқат, Абдуманноб Янгибоев назорат бўлимидан цех бошлиқлигига ўтгач, коллектив аъзолари фаолияти активлашди, план ошириб бажарила бошланди. 2-тикув участкасининг уч бригадаси икки сменалик графикда ишламоқда. Айрим бригадаларда ички хўжалик ҳисоби жорий қилинди. Йил охиригача бичиқчилик, тикувчилик цехлари янгича ишлашга тўлиқ ўтади.

С. АБДУРАҲИМОВ,
Андижон области.

Янгиланиш

● Комбинатнинг 1-йигирув фабрикасида «Л-2-50-1» маркали пилталаш машиналаридан 28 таси ўрнатилди. Ускуналар ўрнатилиши билан ишчиларнинг хизмат кўрсатиш зонаси кенгайди. Пилталовчилар аввал 2 та машинада ишлашган бўлса, энди 3-4 машинани бемалол бошқаришмоқда.

Ускуналарни янгилаб бориш хўжалик ҳисобида ишлаш имкониятларини кўрсатиб беряпти. Шу ва бошқа тадбирлар маҳсулот тайёрлаш суръатларини оширяпти. Март ойидан ҳақ тўлашнинг янги тариф ставкалари асосида ишлашга ўтилди. Б. Ғофуров бошлиқ тараш-пиликлаш цехи янгиланиш йўлидан бориб, мусобақада энг яхши натижаларга эришмоқда. Ойлик иш ҳақи 210-215 сўмга кўтарилди. Аввалги 90 процент ўрнига 96,5 процент маҳсулот юқори сортга топширилмоқда.

З. ДЎСТМУҲАМЕДОВА,
Тошкент тўқимачилик комбинати.

Маҳорат туфайли

● Учқўрғон шаҳрида сув иншоотлари фаолиятини бошқариб турадиган территориал диспетчерлик пункти қад кўтаряпти. Наманган «Водстрой» тресті 3-колоннасининг А. Отабоев бошлиқ комплекс бригадаси тежамли иш тутиш билан эътибор қозонмоқда.

Пайвандчи З. Ҳожиев, дурадгор С. Турсунов, шофёр Х. Турсунов, М. Ўринов, У. Мамасидиқов каби ишчилар унумли меҳнат қилиб, ҳар сменада материал ва хом ашё иқтисод қилишга эришяптилар. Бунда уларга ёрдамчи касбларни ўзлаштириб олганликлари ва маҳоратлари қўл келмоқда. Йил охиригача объектда 10 минг дона ғишт, 7 кубометр тахта, 400 киловатт-соат электр энергия ва анчагина электрод, бетон тежалади.

А. АБДУҒАНИЕВ,
Наманган области.

• *Сизга қандай хизмат кўрсатишяпти?*

«Лаззат» эмиш

Ташвишли сигнал

«Нукус — Хўжайли» автомагистрал йўли бўйида ташкил этилган кооператив ошхонани «Лаззат» деб атаишибди. Кошки эди исми жисмига монанд тушиб, тайёрланадиган миллий таомлар лаззатли бўлса?!

Яқинда Нукус шаҳар санитария-эпидемиология станциясининг санитария врачи А. Исмамутова билан «Лаззат»ни кўздан кечирдик. Сув сепилмаган. Катта йўлдан кетма-кет ғизиллаб ўтиб турган автомашиналар ғилдираклари остидан кўтарилаётган чанг столлар устига ва пиширилаётган таомларга ёғиляпти. Хўрандаларнинг эса таъби хира.

— Ошхонани йўлдан 25-30 метр ичкарида қуриш мумкин эмасдими? — сўраймиз кооператив раиси Аҳад Исроиловдан.

— Хўрандалар келишмайди-да, — жавоб берди у.

Суҳбатга Арухон Исмамутова қўшилди:

— Ошхонанинг ҳозирги аҳволи санитария-гигиена талабларига жавоб бермайди. СЭС дан рухсат олганмисизлар?

Бу саволга А. Исроилов шундай жавоб қайтарди:

— Нукус шаҳар санэпидстанциясидан Гулзира Турганбоева келиб кўриб, ошхонани очишга рухсат берган.

Хўш, нега бир масалага икки санитария врачи бошқа-бошқа фикр билдиряпти?!

Яна шуниси ачинарлики, кооператив ошхонада кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш масаласи ҳам эътибордан четда. Аслида «Лаззат»да 14 киши ишлаши кўзда тутилган экан. Амалда эса 8 киши ишлаяпти. Уларнинг санитария дафтарчасини суриштирганимизда бош ошпаз Абдуҳамид Абдумажидов билан ишчи Зибогул Дўстниёзовадан бошқа ҳеч кимда бундай ҳужжат йўқлиги маълум бўлди. Бу ҳам камлик қилгандек, кабобпаз Ж. Шаудирбоев ўрнига унинг укаси Турсунбой ишлаётган экан.

— Шаҳардаги 6-ҳунар-техника билим юртида ўқийман, бўш пайтларимда акамга қарашаман, — тушунтирди йигитча.

Ошхона холодильнигида 110 килограммдан кўпроқ мол гўшти бор экан. Уни кўздан кечирганимизда, муҳр босилмаганлиги маълум бўлди.

— Гўштни қаердан олгансизлар? — сўраймиз кооператорлардан.

— Бозордан қорамол сотиб олиб сўямиз, — жавоб берди ошпаз ёрдамчиси Роза Аҳмедова.

Суҳбатимизга кооператив тайёрловчиси Нурумбет Қаландаров қўшилди:

— Ҳа, шундай қиламиз.

— Қорамолларни кимлардан сотиб олганингиз тўғрисида ҳужжатларингиз борми?

— Йўқ.

— Гўштга сўйилган қорамолларни ветеринария врачи назоратидан ўтказганмисизлар?

— Йўқ. Уйда сўйдириб олиб келаверамиз, — жавоб қилди тайёрловчи.

Хуллас, «Лаззат» кооператив ошхонасида бетартиблик авжига чиққан. Хўш, мутасадди ташкилотларнинг раҳбарлари бунга нима дейишаркин?

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Аҳоли саломатлиги учун

✦ Намангандаги «КПСС XXV съезди» номли аврли шойи-газламалар ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-хизматчиларининг саломатлиги ҳамиша шифокорлар томонидан назорат қилиб турилади.

Бирлашма қошида ташкил қилинган 350 ўринли медицина-санитария бўлими фақат атласчиларгагина эмас, шунингдек шаҳар аҳолисига ҳам намунали медицина хизмати кўрсатмоқда.

Шифохона янги замонавий медицина ускуналари билан жиҳозланмоқда. Жумладан, Польшадан келтирилган кардиокомплекс инсон саломатлигини тиклашда шифокорларга қулайлик туғдирмоқда. У юрак касаллигига чалинган беморларни кузатиш, диагностика ва ёрдам беришга мўлжалланган.

М. ҒАФФОРОВ.

Дарвоза ёнида магазин

Мўйноқ балиқ консерва комбинати дарвозаси ёнида очилган магазин ҳар куни 200 килограммдан кўпроқ балиқ сотмоқда.

«Тирик балиқ» магазинининг очилиши корхона маъмурияти, партия комитети ва касаба союз комитетининг ишчилар меҳнат ва турмуш шароитини яхшилашга доир биргаликда олиб бораётган ишларининг характерли белгисидир. Бундай мисоллар оз эмас. Йил бошларида 280 ўринли болалар боғчаси фойдаланишга топширилган эди. Янги маъмурий корпус қурилмоқда. Дам олиш кабинетлари, бадиий ҳаваскорлар учун хоналар шу бинода бўлади.

Меҳнатчилар тўғрисида ғамхўрлик меҳнат унумдорлиги ўсишига яхши таъсир қилмоқда. Халқ назоратчилари эса дарвоза ёнида балиқ магазини очилганидан кейин комбинатда «ташмачилар» сони анча камайганлигини қайд этдилар.

(ЎзТАГ).

Беш томдан иборат «Ўзбек совет адабиёти тарихи» китоби рус тилида нашрга тайёрланмоқда

МУҲИМ ТАДҚИҚОТ

Партиямизнинг XXVII съезди совет жамияти тараққиётини жадаллаштириш йўлида ижтимоий фанлар олдига ҳам конкрет вазифалар қўйди. Партия ҳужжатларида кўрсатилишича, жамиятшунослик соҳасидаги тадқиқотларнинг марказига социал-иқтисодий ва маданий тараққиётни тезлаштириб, уни сифат жиҳатдан янги ҳолатга киритишдан иборат туб масалалар қўйилди. Ҳаётнинг талабларига ижтимоий фанларнинг дарҳол жавоб бериши практика учун асослаб берилган истиқболли ва конструктив тавсиялар ишлаб чиқишни таъминлаши керак. Бундай муҳим вазифалар совет маданияти, фани, адабиёти ва санъати тарихини чуқур ўрганиш, ундан бугунги кун учун амалий хулосалар чиқара билиш асосидагина муваффақиятли бажарилиши мумкинлиги КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясида ҳам таъкидланди. Ўзбек совет адабиёти тарихини тўла ва чуқур билиш ҳам, шубҳасиз бу масалани адо этишга хизмат қилади.

ЎзССР ФА А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтининг бир группа олимлари 5 томдан иборат «Ўзбек совет адабиёти тарихи» китобини рус тилида нашрга тайёрламоқдалар. Яқинда шу коллектив тадқиқотининг биринчи томи нашрдан чиқди. Бу китобда ўзбек совет адабиёти тарихининг энг мураккаб даврини (1917—1941 й.) марксистик методология асосида таҳлил этишга уриниш сезилиб туради. Бу хилдаги тадқиқот дастлаб 1961—1962 йилларда бошланган эди. Аввал икки том, кейинчалик уч том бўлиб чиққан бундай «тарих»нинг мавжудлиги янги тадқиқот учун тажриба мактаби бўлди. Хўш, аввал ўрганилган иш нега яна қайта ишлашни тақозо қилди? Мавжуд тарихларда ҳам умумсовет адабиётшунослигида қўлланган принципиал ва тажрибалар асос қилиб олинган эди-ку! Ҳа, шундай, бироқ у тадқиқотларда даврларга, адабий жараёнга обзор ёзилиб, сўнгра ёзувчиларнинг ижодий портретлари берилган эди. Бугун бундай тартиб—«тарих»ни ўзлаштириш адабиёт тараққиёти билан боғлиқ кўплаб назарий масалаларнинг ёритилишига маълум даражада тўсқинлик қилди. Негаки, у ёки бу санъаткор ҳаёти ва ижодига бағишлаб ёзилган портрет ёки мақолалар, ўша ёзувчининг кейинги адабий жараёндан узилиб қолишига, уларнинг маҳорат йўлларининг такрорланишига олиб келади. Ўнлаб мисоллардан фақат биттасини келтирайлик. 1968 йилда яратилган «тарих»да 20-йиллар ҳақида қисқа обзордан сўнг, Саддриддин Айний ва Ғайратийлар ҳақида портретлар бериладии. Аёнки Айний эллигинчи йилларнинг бошларигача яшаб ижод қилган бўлса, Ғайратий етмишинчи йилларнинг ўрталаригача яшаб ижод этган. Бундай структура билан ишлаш ўз-ўзидан кўплаб такрорнинг келиб чиқишига сабаб бўлган. Бу йўл «тарих»дан кўра, ёзувчилар фаолиятига атаб ёзилган тўпламларни эслатади. Адабиёт ривожланган сари унда тасдиқ топган эстетик принциплар хазинаси бойиб боради. Шунга биноан янги «тарих»да бутун ёзувчилар коллективининг ҳар қайси адабий ривожланиш босқичида шу соҳада эришган ижобий ютуқларига имкон борича эътибор берилган. Энди айрим йирик санъаткорлар фаолиятига махсус боблар бағишланмаган. Бундан тарихий жараёнда кўзга кўринарли ёзувчилар ижоди махсус очиб берилмайди, деган хулоса келиб чиқмаслиги лозим. Китобда ҳар бир ёзувчининг адабиётда тутган ўрни, маҳорати, методи, услуби каби масалалар жанрий принциплар асосида тадқиқ этилади.

Авторлар коллективи бу принципни танлашда совет адабиётшуносларининг адабий жараёндаги «етакчи қаҳрамон ҳар нарсадан аввал жанрлардир» (М. Б. Бахтин), «адабиёт тарихи унинг жанрлари тарихидир», «биз жанрлар тараққиёти қонуниятларини билиш орқали адабиёт ривожи қонуниятларини билиб оламиз» (Н. П. Утехин) каби назарий қарашларга таянганлар. Назаримизда «Ўзбек совет адабиёти тарихи»ни яратишда қўлланган бу принцип ўзини оқлаган. «Тарих»нинг биринчи томини композицион жиҳатдан икки бўлимга: «Улуғ Октябрь социалистик революцияси, гражданлар уруши, халқ хўжалигини тиклаш ва индустрлаштириш даврида ўзбек адабиёти» ва «Социализм ғалабаси (1930—1941) йиллардаги адабиётининг асосий ривожланиши тенденциялари»га бўлиб ўрганилишини мақсадга мувофиқ, деб биламиз. Бу бўлишлар ҳар қайсиси яна ўзаро (учтадан) бобларга бўлинган. 1 бўлимда адабиётимиз тарихига доир бизга маълум асарлар билан чегараланиб қолинмай, шу кунгача илмий истеъмолга кам тортилган ёки киритилмаган янги асарларни, фактларни, фигураларни келтириш, таҳлил қилиш орқали илм аҳли тасаввурини кенгайтиришга эришганлар. Аввалги ишлар таркибига ҳатто Авлоний, Мажидий, Боту, Тавалло, Элбек, Шокир Сулаймон ҳамда ижодий йўли ғоят мураккаб бўлган Фитрат, Чўлпон каби ёзувчилар ҳам кирмай қолган эди. Улар у пайтда илмий жиҳатдан ҳали етарли, айримлари бутунлай ўрганилмаган эди. Бу китобда улар ҳақида бирқанча маълумотлар бериладии. Бугина эмас, энди ўзбек совет адабиётининг туғилиши, шаклланиши ва ривожида озми-кўпми хизмати сингган бирорта ёзувчи тушиб қолмаган. Оқибатда ўзбек совет адабиётининг бу даври тўлдирилган ва бойиган.

20—30-йилларда маданий меросга ва шу давр адабий ҳаётида иштирок этган талай ёзувчилар ижодига «ягона оқим» назарияси позициясидан ёндашиб, уларнинг асарларининг гуманистик моҳиятини камситиб ё бутунлай рад этиб келинган эди. «Тарих»да ана шундай нигилистик қарашларга бугунги қайта қуриш талаблари асосида ёндашиб мулоҳаза юритилади.

Ўзбек совет адабиёти тараққиётининг тонгида ғоят мураккаб социал-сиёсий шароитда яшаб ижод этган Ҳамза, Абдулла Қодирий, Садриддин Айний, Абдулла Авлонийлар билан бирга классик адабиёт анъаналарини қайта ишлаб совет адабиётида новаторлик йўли билан борган санъаткорлар ижодиёти айниқса, батафсил тадқиқ этилган. Совет шароитида етилиб, реалистик ижод принципларини ҳамма жанрлар бўйича бойитган пешқадам, навқирон авлод асарларига алоҳида эътибор қилинган. Чиндан ҳам бу ёзувчилар воқеликдаги янги вазифаларни, янги ҳодисаларни теран англаб олган эдилар. Улар ўткир санъаткор кўзи билан ҳаётни кузатиб, ўтмишга нисбатан танқидий ва айни чоғда унга халқнинг тарих яратувчилиги позициясидан объектив ёндашдилар, замонавий инқилобий жараённинг моҳиятини тушуниб, Октябрни куйладилар, янги ғоявий-эстетик вазифаларни бажаришга баҳоли қудрат ҳисса қўшдилар. Шуни алоҳида айтиш керакки, бугунги ошкоралик даврида Беҳбудий, Чўлпон ва Фитратларга доир қарашларда ўқтин-ўқтин бир томонлама фикрлар ҳам айтилмоқда. Бизнингча, «тарих»да Фитрат ва Чўлпон дунёқараши ва ижодий эволюцияси етарли даражада берилган, уларнинг ғоявий адашишларининг реакцион моҳияти, инқилобни тез англаб етмасликлари, қарама-қарши тенденцияларни бошдан кечиришлари, 20 йилларнинг ўрта ва охирларидан эса янги позицияга ўтишлари ишонтирарли тарихий фактлар билан очиб берилган.

20-йиллардаги ижоди зиддиятли ва мураккаб ёзувчилар ҳақида кўтарилган концепция «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси (1987 йил 4 декабрь сони) саҳифасида СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Георгий Ломидзе томонидан Чўлпон ҳақида босилиб чиққан фикр-мулоҳазаларидан сўнг яна тасдиқланди. Олим Чўлпон тўғрисида шуларни ёзади: «...Чўлпон ҳақиқатан ҳам мураккаб йўлни босиб ўтди. Октябрнинг дастлабки йилларида у янги социал тузумнинг ижтимоий, маънавий, инсонпарварлик мазмунини англаб етолмади. Унга инқилобда вайронгарчилик келтирувчи, ағдар-тўнтар этувчи асов қудрат устунлик қиладигандек туюлганди... худди ана шу дардчил, ноаниқ дунёқараш унинг ижодининг илк даврида миллатчилик кайфиятларини туғдирди. Бироқ шоир аста-секин инқилоб ҳақидаги аввалги таассуротларининг машъум хатолик эканини, асоссиз бўлганини тушуниб етади».

Бироқ ижоди зиддиятли ёзувчилардагина эмас, балки бошқа кўпгина совет шоирларида ҳам мерос масаласида чалкашлик бор эди. Уларда эстетик ва ғоявий сферани бир-биридан узилган ҳолда кўриш, масалага диалектик нуқтаи назардан қараш етишмас эди. Албатта, томнинг яна баҳсли, аниқланиши лозим бўлган ўринлари йўқ эмас. Жумладан, даврлаштириш проблемаси ҳақида социалистик реализмнинг очиқ эстетик система эканлигининг бадиий практикада илк кўринишлари (Ҳамза, А. Қодирий, С. Айний ва бошқалар ижодида) ва у йўналишдан четланишлар нормативлик, вулгар социологик ва догматик қараш излари ва таъсири каби мураккаб проблемалар ҳақида мунозара бўлиши табиий ҳол.

Адабиётимиз «тарихи»нинг ҳар икки бўлимида умумий адабий жараёнга бағишланган қисм билан жанрлар тараққиётининг таҳлилига ажратилган боблар ўртасида баъзи бир такрорлар ҳам келиб чиққан. Ҳар икки бўлимнинг оҳирида ўзбек фольклорининг замонавий адабий жараёнга кўрсатган ролининг таъкидланиши, асарнинг тарихий назарий савиясини оширишга асқотган.

1 том авторлари, ўзбек совет адабиётининг йигирма йилдан ортиқроқ вақт мобайнида босиб ўтган мураккаб ва шарафли йўлини илмий, назарий ва амалий жиҳатдан тегишлича умумлаштириб, жамоатчилик кўригига қўя билганлар. Воқеликни революцион асосда ўзгартириш, социализм қуриш йўлидаги кураш ва фидокорона меҳнатдан илҳомланиб, ўзбек классик адабиёти ва фольклоридан кенг баҳраманд бўлиб, Коммунистик партиянинг раҳбарлигида рус ва жаҳон маданиятини ижодий ўзлаштириш орқасида таркиб топган, ривожланган адабиётнинг дастлабки йўлини ёритиб берганлар.

Ҳафиз АБДУСАМАТОВ,
филология фанлари доктори,
Маҳмуд НАЗАРОВ,
филология фанлари кандидати.

Турмуш маданияти ва қайта қуриш

ИНСОН ГЎЗАЛЛИККА ИНТИЛАДИ

Журналист ва олим суҳбати

Буюк пролетар ёзувчиси Максим Горький шундай ёзади: «Мен ҳамиша қорнини тўйдириш учун жон койитиб ташвиш чекадиган одамлардан нафратланаман. Гап бошқа ёқда! Инсон тўқликдан баланд туради!».

Инсон фақат меҳнат қилиш, ейиш-ичиш учун яшамайди. Ёзувчи таъкидлаганидек, инсон ўз табиатига кўра, рассомдир, у ўз ҳаётига ҳамма жойда гўзаллик киритишга интилади. Турмуш — инсон ҳаётининг асосий мезони. Кишилар руҳий ҳолати ва маънавий қиёфасининг шаклланиши кўп жиҳатдан турмуш маданиятига боғлиқ. Шунга кўра меҳнаткашларнинг туриш-турмуши, маданияти, маиший аҳволи тўғрисида ғамхўрлик — жуда муҳим давлат иши ва партиявий ишга айланди. Филология фанлари доктори, профессор, Андижон Давлат педагогика тиллар институтининг ректори Мухторжон Эшонхўжаевич Умархўжаев билан бўлган суҳбатимиз ана шу долзарб мавзуга бағишланди.

— Мухтор Эшонхўжаевич, биз доимо қишлоқларда турмуш маданиятини ошириш учун курашиб келамиз. Кейинги йилларда шаҳарларимиз қиёфасидан қолишмайдиган гўзал посёлкалар бунёд бўлди. Бу, яхши, албатта. Лекин жамиятимиз ҳаётида рўй берган салбий ҳодисалар кишилар ақл-заковатини чархламади, маданий оламини бойитмади. Аксинча, турмуш тарзимизга доғ бўлиб тушди. Эндиликда бу доғлар кўзга яққол ташланиб қолди. Кўп деҳқонларнинг уйига кириб туриш-турмушини кўриб, ўкиниб кетасиз. Редакцияга гувалак уйлар, кўримсиз қишлоқлар «тақдири»дан нолиб ёзилган мактублар ҳамон келиб турибди.

— Аҳолининг кўпчилиги қишлоқда яшайди. Яхши ишлаб, яхши яшаётган оилалар оз эмас. Андижон областида фахрланса арзийдиган гўзал қишлоқлар бор. Избосканда Охунбобоев номли, Хўжаободда «Ленинизм», «Ленинград», Пахтаободда «Коммуна» ва бошқа қатор колхоз қишлоқлари шаҳардан қолишмайди. Бу жойларнинг одамлари ишлашни ҳам, яшашни ҳам, бўш вақтни кўнгилли ўтказишни ҳам яхши биладилар.

Лекин баъзи деҳқонларнинг туриш-турмушидан менинг ҳам кўнглим тўлмайди. Назаримда, қайта қуриш оилага ҳам жуда дахлдор. Оила — жамиятимизнинг бошланғич таянчи. Шу жиҳатдан қараганда оила маданиятини ошириш жуда муҳим. Қишлоқ меҳнаткашларининг дидини, фикрлаш салоҳиятини оширишимиз керак.

Оила гигиенаси, оила маданиятига амал қилмайдиган хонадонлар борлиги кишини ташвишга солади. Чет эллик меҳмонларга ҳамроҳ бўлиб қишлоқларга боришимга тўғри келади. Айрим қишлоқларда нураб турган, тирговичлар қўйилган деворларни кўриб уялдим. Унинг бир жойи ғўзапоя, бир жойи шифер ва тахта билан тўсилган.

Оддийгина икки ёнма-ён деҳқон хонадонига йўл олдик. Биринчисининг кўча дарвозаси олдидаёқ баҳридилимиз очилиб кетди. Кўча ёғ тушса ялагудек озода. Икки табақали дарвоза учун жуда ёқимли ранг танланибди. Унинг икки ёнида ўриндиқлар. Ариқ бўйида райҳон, жамбил, атиргул бўй таратиб димоғингизни яйратади. Ариқ чиннидай тозаланган. Дарвозанинг ўнг табақасида почта қутиси. Кўчадан киришимиз билан ёруғ жаҳоннинг, табаррук ҳаётнинг нодир бир парчаси кўз олдимизга намоён бўлди.

Иккинчи хонадонда таъбимиз бузилди. Унинг кўча дарвозаси ҳам икки табақали. Лекин ола-була. Лой чапланган, бўр билан аллақандай маҳлуқ расми чизилган. Хашак-хушак сочилиб ётибди. Кул тўкилган. Оила аъзолари яшаётган хонанинг шундоққина рўпарасида молхона, олдида гўнг уюми. Наҳотки, инсон ўзи яшаётган хонадонни шу қадар ташландиқ қилиб қўйса. Одамлар гул экиб завқланса-ю, баъзилари дунёда гул борлигидан ҳам бехабар яшашса, маданият ҳақида гапиришдан не фойда?

Афсуски, қишлоқларда бундай ҳовлилар ҳали учраётир. Бу, уй эгаларининг диди, фаросати, маданий савияси қандай эканлигига ачинарли далил. Мен битта хонада овқат тайёрлаб, ўша хонада овқатланадиган, ўша жойда кир ювадиган, ўша жойда ётиб-турадиган оилаларни кўрганман. Нега оила гигиенасига амал қилмаймиз? Нима учун ошхонамиз, кирхонамиз, дам оладиган жойимиз бир? Мен буни оила гигиениясига бефарқ қарашимиз оқибати деб биламан. Шундай турмушга кўникиб қолганмиз. «Қишлоқчилик» деб ўзимизни овутиб юрамиз. Мана, шу лоқайдлик, бепарволик турмушимизга катта доғ тушираётганлиги билан ишимиз бўлмайди.

Қишлоқ меҳнаткашларининг меҳмондўстлиги, ширинсуханлиги, олижаноблиги оламга сиғмайди. Турмуш тарзига, болаларнинг кийимига қарасангиз уяласиз. Меҳмондўстлик яхши фазилат, албатта .Лекин кийиниш маданиятини ҳам эгаллашимиз лозим.

— Деҳқон ҳовлиси хусусида батафсилроқ фикр билдирсангиз. У бугунги кунда қанақа бўлиши керак! Нималар мавжуд, нималар етишмаётир!

— Ҳовли — инсон шаклланадиган даргоҳ. Шундай экан ҳар бир ҳовли гўзал оромгоҳ бўлиши керак. Пишиқ ёки хом ғиштли гаражи, молхонаси, ошхонаси бўлган уйлар қурадиган давр келди, деб ўйлайман. Шунда шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовут камаяди. Бир вақтлар Андижон области қишлоқларида деҳқонлар учун кооператив йўл билан уйлар қуриш урф бўлган эди. Бундай уйлар 15-20 йил муддатга насияга берилади. Афсуски, кейинги йилларда кооператив уйлар қуриш кескин камайиб кетди.

Қишлоқларда маданий-маиший объектлар қурилишини бир дақиқа ҳам тўхтатиб бўлмайди. Ҳатто қолоқлар ҳам қурилиш билан шуғулланишлари лозимлиги тушунарли.

Асримизнинг охирига бориб қишлоқлардаги ҳар бир оила обод уй-жойга эга бўлиши зарур. Аҳоли сони тез ўсиб бораётган ўлкамиз учун бу ниҳоятда ўткир муаммо. Ер участкаси ололмай навбат кутаётган кишиларни эсласам кўнглим хижил тортади.

— Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутни тугатиш деганда нималарни тасаввур қиласиз! Мана шу тафовутнинг тугатилиши айни кунларда қандай кечмоқда!

— Шаҳар билан қишлоқни яқинлаштириш учун жуда кўп ишлар қилиш керак. Қишлоқда шаҳардаги қулайлик йўқ. Қишлоқ аҳолисининг маънавий етуклигига эришиш зарур. Яширишнинг ҳожати бўлмаса керак. Ташландиқ қишлоқлар ҳали ҳам бор.

Бугунги кунда қишлоқ аҳолисининг мактаблар билан таъминланиши Андижон областида қониқарсиз аҳволда. Боғчаларга бўлган эҳтиёж катта. Касалхоналар, амбулаториялар етишмайди. Кўп аҳоли пункти ичимлик сув таъминотига эга эмас.

Қишлоқларни обод қилишда халқ ҳашарчиларидан кенг фойдаланиш тарафдориман. Халқимиз қирқ беш кунда Катта Фарғона каналини қурган халқ, унга бош-қош бўлиш керак. Халқ оёққа турган жойларда катта ишлар қилинаяпти. Бу анъанани давом эттириш зарур. Қишлоқ архитекторларига айтадиган гапларим бор. Улар тарихий обидаларни сақлашни билмайдилар, янгисини эса ярата олмаяптилар. Ҳамма жойда бир хилликни кўраман. Қани миллий калорит? Бетон уйлар иссиқ ўлка шароитига тўғри келмайди. Қишлоқ архитекторлари якка тартибда уй қураётган кишиларга қўлланма беришмайди.

Қишлоқларда икки қаватли уйлар қуриш ҳақида ўйлаб кўриш, архитекторларимиз ижодий ташаббускорликка кенг имкон беришлари керак. Сийқаси чиқиб кетган лойиҳалар қишлоқларимизнинг ҳуснини бузади. Кези келганда баъзи иморатлар ўз ўрнида қурилмаётганлигини ҳам айтиб ўтиш керак.

Қишлоқда маданият даражасини кўтариш билан уни шаҳарга яқинлаштириш муаммоси бир қарашда йўл қурилиши масаласига келиб тақалади. Юқоридаги жавобларимнинг айрим ўринларига изоҳ бермоқчиман. Қишлоқ одамларининг кийиниши, тозалиги, орасталиги, умуман гигиена маданияти йўл масаласига келиб тугунга айланади. Қаранг, қишлоқларда кўп қаватли мактаблар, шифохоналар, маъмурий бинолар, маданий-маиший хизмат кўрсатиш комплекслари қуриляпти. Уларга олиб борадиган йўл эса ёзда чанг-тўзон, қишда эса лойлигича қолмоқда. Қиш кунларида бир жойдан иккинчи жойга бориш учун эскичасига айтганда «хакар кавуш» керак бўлиб қоляпти. Бундай йўлларда ярқироқ туфли кийиб маданиятли аталгандан кўра қулай керза этик кийиб юрган маъқул. Қишлоққа шаҳар қиёфаси осмондан олиб ёпиштирилмайди, балки мана шу йўллар орқали кириб боради.

— Колхоз раиси ёки совхоз директорининг турмуш маданияти бўйича ўринбосари фаолиятини қандай баҳолайсиз!

— Улар анча иш қилишди. Бироқ қилинмаганлари кўпроқ. Аввалига бу лавозимга кадр танлашда ўта шошма-шошарлик қилинди. Бу иш аёлларга топширилсин, дейилди шекилли, қобилият, тажриба, ташаббускорлиги борми-йўқми педагог аёллар бу лавозимга сафарбар қилинаверди. Кейинчалик аҳвол яхшиланмагач бир қатор истиснолар қилинди. Ҳар ҳолда силжиш бор, аммо кўнгилдагидек эмас.

Турмуш маданияти бўйича ўринбосарлардан ишлар қандай, деб сўрасангиз даста-даста қоғозларни кўрсатишади. Турмуш маданияти бўйича жуда катта ишлар қилинибди, деган фикрга келасиз. Янги анъаналарни қарор топтиряпмиз, дейишади. Аҳвол эса ўзгаргани йўқ. Тўй, маросим, фарзандларга уй қуриш, емай-ичмай, киймай енгил машиналар сотиб олиш деҳқонларимизни «беланги» қиляпти. Қишлоқ Совети биноларининг олдида лента илиб, ЗАГСга чиққан машиналар колоннаси камайгани йўқ.

Қишлоқ меҳнаткашлари ишдан кейин қаерга бориб дам олишини билмайди. Чунки, шунақа оромгоҳнинг ўзи етарли эмас. Қишлоқ йўлларининг аҳволи юқорида айтганимиздек. Ёшлар оқшомлари нима билан шуғулланади — бу ҳам номаълум. Борар жой йўқ, ёшлар қишлоқнинг қоронғи кўчаларида тупланишиб сигарета чекишади. Турмуш маданияти бўйича ўринбосар эса қарор ёзиш билан овора.

Турмуш маданияти ғоят кенг қамровли иш. Бунинг устига чуқур билим, тажриба, маҳорат талаб қиладиган нозик иш. Аниқроғи, инсоншунослик, одамларни яшашга ўргатиш санъати. Инсон омили бугунги куннинг бош масаласи экан, демак турмуш маданияти бўйича ўринбосар жуда катта программани амалда адо этиши керак бўлади. Ўринбосар фаолияти ҳар қандай катта хўжалик раҳбарининг, мутахассиснинг масъулиятидан кам эмас.

— Қишлоқ ҳаётида клубнинг роли катта. У энг оммавий маданият ўчоғидир. Бироқ кўп клублар берк туради...

— Янги анъаналар, урф-одатлар, маросимлар клубда шаклланади. КПСС Марказий Комитети «Клуб муассасалари ва спорт иншоотларидан фойдаланишни яхшилаш тадбирлари тўғрисида» махсус қарор қабул қилди. Бу — бежиз эмас, албатта. Андижон областида, жумладан, Хўжаободдаги Киров номли агросаноат комбинатида, Избоскандаги Охунбобоев номли, «Шарқ юлдузи», «Партия XX съезди», Андижон районидаги «Ленинград», Олтинкўлдаги Калинин номли колхозда ва бошқа ўнлаб хўжаликларда дабдабали клуб бинолари бор. Лекин уларни бугунги кун талабида ишлаяпти, деб айтолмаймиз. Кўп жойларда клубдан кино кўрсатишда, мажлислар ўтказишдагина фойдаланилади.

Ёз ойларида Андижон районидаги Шўро қишлоқ маданият уйини кўрмоқчи бўлдик. Аввал директорни, сўнг эса маданият уйи эшигидаги қулфнинг калитини узоқ қидиришди. Ичкарига кирилганда ачинарли манзарага дуч келдик. Япяйдоқ девор, узоқдан бери юритилмай қўйган ҳужжатларни чанг босган. Директор дарҳол ишдан бўшатилди. Икки ойдан кейин бу ерга текшириш группаси яна келди. Манзара эса ўша-ўша. Фақат энди клубга кириш учун калитни эмас, янги директорни қидиришди.

Дангасалик, бепарволикни ўз гирдобига олувчи турғунликнинг типик намунаси бу. Клуб аввало, яхши жиҳозланиши, маданият масканига айлантирилиши лозим. У ерда ҳар хил тўгараклар ташкил этиш, ёшлар ҳунар ўрганиш, дам олиш имкониятига эга бўлиши керак. Клубларда олимлар, шоирлар, санъаткорлар, табаррук кишилар билан учрашувлар ўтказиб туриш зарур. Ҳар бир клуб ўз иш планига эга бўлиши, унинг иш соатлари қишлоқ аҳолисининг бўш вақтига мослаштирилиши лозим.

— Маданий ҳордиқ масканларидан бири дам олиш зоналаридир. Аксарият қишлоқда бундай зоналар йўқ. Сиз шу хусусда нима дейсиз!

Халқимиз орасида «Яхши дам — меҳнатга ҳамдам», деган нақл бор. Кўнгилли ҳордиқ чиқарган одам унумли ишлайди. Қишлоқ аҳолиси даладан келиб, телевизорда яна далани, тракторни кўради. Қишлоқларда дам олиш зоналари, чўмилиш ҳовузлари йўқ ҳисоби. Оқин сувлар ифлос, оқава сувларни ариқларга тўғрилаб қўйганмиз. Илгари боғларда халқ сайллари, курашлар, миллий ўйинлар, аскиялар бўларди. Эндиликда меҳнатдан бошқа нарсани билмаймиз. Халқдан фақат планни сўрамасдан, ундан туриш-турмушинг қалай, деб ҳам сўраб туриш керак. Кўп қишлоқларда йўл бўйи ва дала бошларига мевали дарахтлар экиш урф бўлганди. Райком секретари «пахтага соя ташлаяпти» деб дарахтларни кестириб юборди. Ахир, битта ниҳол одамларга соя берадиган бўлгунча бир йигитнинг умри ўтади-ку? Жазирама саратонда тангадек соя катта гаплигини биласиз...

Саноат корхоналарининг дам олиш зоналарида ишчи-хизматчилар учун анчагина қулайликлар яратилган. Ишчилар яхшигина ҳордиқ чиқаришмоқда. Лекин колхоз ва совхозларда бу масаланинг ҳал этилиши ночор аҳволда. Дам олиш зоналари борларида ҳам деҳқонлар дам олишмаяпти.

— Яхши анъаналар ҳақида нима дея оласиз! Пахтаобод районида тўй ўтказиладиган «Қизил лола», дафн маросимини бошқарадиган «Гулиснёҳ» хизмат кўрсатиш бюролари ташкил этилди.

— Пахтаободликларнинг иши мақтовга лойиқ. Тирикларнигина эмас, ҳаётдан кўз юмган кишилар хотирасини ҳам эъзозлашимиз керак. Кўп қишлоқларда марҳумни иззат-икром билан дафн этишни билишмайди. Кейинги йилларда қабристонларга эътибор кучайди, айримларида уй-музей ташкил этилгани яхши бўлди.

Шу ўринда яна бир нарсани ноқулай бўлса ҳам айтиб ўтмоқчиман. Ясама шуҳрат, дабдаба, ўзининг кимлигини кўрсатиб қўйиш, нокамтарлик қабристонларга ҳам суқулиб кирмоқда. Баъзилар имконияти борлиги учун ўзига қарашли марҳум қабрини қасрга айлантириб юборяпти. Топар-тутари камроқ меҳнаткашлар бундай қилолмай мулзам бўляпти. Марҳумлар қабрига ўрнатиладиган ёдгорликлар ҳақида ўйлаб кўриш керак. У оддий, камтарона, марҳумга ҳурмат-эҳтиром рамзи бўлгани маъқул.

Умуман қишлоқда турмуш маданияти соҳасида долзарб муаммолар талайгина. Уларни ҳал қилиш даври аллақачон келган. Қоғозбозлик, қуруқ мақтанишдан кўра амалий ишга қанчалик тез ўтилса, шунчалик яхши бўларди. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида қишлоқни социал жиҳатдан ривожлантиришда жамият қишлоқ аҳолисидан анчагина қарздор бўлиб қолганлиги алоҳида таъкидланганлиги бежиз эмас. «Кўпгина районларда уй-жой, социал-маданий шароитлар, қишлоқдаги тиббий хизмат паст савияда қолмоқда. Бунинг устига, қишлоқ уйларининг ободончилиги қониқарли эмас. Энергия таъминотида, рўзғор техникасидан фойдаланишда қийинчиликлар бор», — дейилади конференция ҳужжатларида. Шубҳасиз, бу масала билан жиддий шуғулланиш вақти келди. Уни республика миқёсида кўтариб чиқиш керак деб ўйлайман. Шу мавзуда пленум ўтказиб, халқни кўтариш тарафдориман. «Энг яхши маҳалла», «Энг гўзал ҳовли» учун маҳаллаларда, хонадонларда кўриклар ўтказилишини истардим.

Суҳбатни «Совет Ўзбекистони» мухбири А. ҚУРОНБОЕВ олиб борди.

Редактор ўринбосари Т. НАЖМИДДИНОВ.

Спорт

ФУТБОЛ

ПЕШҚАДАМ ЎЗГАРМАДИ

Олий лига командалари навбатдаги тур ўйинларини ўтказишди. Турнир пешқадами — «Днепр» футболчилари Бокуда маҳаллий «Нефтчи» командаси билан учрашдилар. Томонлар иккала таймда дарвозаларга биттадан тўп киритиб, (ҳисоб 2:2) икки очкони бўлишиб олишди. Иккинчи пешқадам Киев динамочилари Москвада «Локомотив»га қарши тўп суришди. Бу ўйинда ҳам дуранг натижа (ҳисоб 1:1) қайд этилди.

Қолган учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди. «Арарат» — «Спартак» — 1:0, «Жальгирис» — «Торпедо» — 2:2, «Динамо» (Тбилиси) — «Черноморец» — 2:0, «Зенит» — «Металлист» — 2:1, «Динамо» (Минск) — «Қайрат» — 3:1, «Шахтёр» — «Динамо» (Москва) — 2:0.

Днепропетровск шаҳри футболчилари ҳамон карвонбоши. Улар ҳисобида 26 очко бор. Иккинчи ўринда 25 очко билан (ўн олти учрашувдан сўнг) Киев динамочилари, учинчи ва тўртинчи ўринларда 17 ўйиндан сўнг 21 очко тўплаган «Зенит» ва «Спартак» командалари боришмоқда.

ТЕННИС

ҚЎШ МЕДАЛЬ

Тошкентлик армиячи Виктор Боготиров Мальтада ўтказилган халқаро турнирда ажойиб зафарга эришди. У командадоши К. Пугаев билан мусобақанинг олтин медалига сазовор бўлди. Якка мусобақаларда эса ўзбекистонлик спортчи кумуш соврин эгаси бўлди.

ШАХМАТ

ЧЕМПИОНЛИККА ДАЪВОГАРЛАР

Кеча мамлакат биринчилигининг тўққизинчи тури мусобақалари бўлди. Унда Эльвест — Каспаров, Карпов — Юсупов, Белявский — Салов ўртасидаги кураш шахмат мухлисларининг эътиборида бўлди. Саккизинчи турда турнир пешқадами Белявский Юдасинга қарши қора доналарни суриб дурангга эришди.

ЎЗБЕКИСТОНДА ЕР СИЛКИНДИ

«Тошкент» сейсмик станцияси 6 август куни маҳаллий вақт билан соат 16 дан 04 минут ўтганда ер ости силкинишларини қайд этди. Ўзбекистон пойтахтида силкиниш кучи 3 балл бўлди. Самарқандда 4-5 балл, Фарғона ва Жиззахда 3-4 баллга етди. Зилзила маркази Тошкентдан 515 километр жанубда Афғонистон территориясида эди.

Одамларга шикаст етмади ва иморатлар вайрон бўлмади.

(ЎзТАГ).

ТВ ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА ТВ

8 август, душанба

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм. 6-серия — «Синьора Верди». 10.20 — Футбол шарҳи. 10.50 — Чашмалар. 11.20 ва 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — Қайта қуриш прожектори. 16.25 — Ҳужжатли фильмлар. 17.05 — 1988 йил қўшиқлари. 17.25 — Танишинг — Сингапур. 17.50 — Объектив. 18.25 — XXI асрга экспедиция. 19.25 — Ермак қотишмаси. 19.55 — Катталар учун мультфильмлар. 20.10 — Шеърият лаҳзалари. 20.15 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм. 6-серия — «Синьора Верди». 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Етти довюрак. 23.30 — Футбол шарҳи. 24.00 — Дунё воқеалари. 00.10 — Балет артистларининг концерти.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — «Калина» фольклор-этнографик ансамблининг чиқиши. 9.50 — Илмий-оммабоп фильм. 10.10 — Мультфильмлар. 10.50 — Итальян тили. 11.20 — Болалар учун фильм. 12.25 — Ҳужжатли фильмлар. 13.05 — «Нодир шахс». Бадиий фильм. 14.30 — Янгиликлар. 14.40 — Ўсмирлар учун музикали программа. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 19.45 — Агар соғлом бўлай десанг. 20.00 — Футбол шарҳи. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Қўрқувнинг беш дақиқаси». Бадиий фильм. 23.40 — Янгиликлар. 23.45 — Тонгги почта.

ЎзТВ-I. 15.00 — Телевизион фильмлар программаси. 16.00 — Болалар учун фильм. 16.35 — Телефильм. 17.10 — Қувноқ болалар. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Мультфильм. 18.20 — «Барбод бўлган экспедиция». Бадиий фильм. 1-серия. 19.25 — Ҳуқуқ-тартибот посбонлигида. 20.00 — Ахборот. 20.15 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — F. Эргашев чалади. 21.10 — Долзарб интервью. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори 22.15 — Халқлар дўстлиги — адабиётлар дўстлиги. 23.00 — Боқий Ҳиндистон.

ЎзТВ-II. 19.30 — Классик куйлардан ярим соат. 19.55 — «Ўтмиш билан учрашув». Бадиий фильм. **Фрунзе.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — ВЛКСМ 70 йиллигига бағишланган миллий удумлар ва урф-одатлар телевизион фестивали.

9 август, сешанба

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм. 6-серия — «Синьора Верди». 7-серия «Машаққатли йиллар». 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қувноқ стартлар. 16.50 — Беш йиллик: ишлар ва одамлар. 17.10 — Рақс композицияларини Дурга Лал группаси ижро этади. 17.50 — Шеърият лаҳзалари. 17.55 — Болалар учун фильм. 19.00 — Шахмат. СССР чемпионатида. 19.15 — Дунё воқеалаари. 19.35 — Инсон ва қонун. 20.05 — Катталар учун мультфильм. 20.15 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм. 7-серия — «Машаққатли йиллар». 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш: муаммолар ва ечимлар. 23.30 — Сизни Людмила Сенчина таклиф этади.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Концерт. 9.40 — Илмий-оммабоп фильм. 10.00 — Француз тили. 10.30 — Мультфильмлар. 11.00 — Рассом устахонасида. 11.20 — Шаҳарлар ва йиллар. 12.20 — Болалар учун фильм. 13.25 — Француз тили. 13.55 — Янгиликлар. 14.05 — «Оловли йўллар». Бадиий фильм. 9-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Музикали киоск. 19.15 — Мультфильм. 19.25 — РСФСР халқ артисти Р. Ибрагимов концерти. 20.25 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.40 — Ҳужжатли фильмлар. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. СССР чемпионати. «Динамо» — (Киев) — «Жальгирис». 23.50 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 15.00 — Телефильм. 15.10 — «Инсон қиёфасини ўзгартиради». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Пионерлар мамлакатида. 19.00 — «Барбод бўлган экспедиция». Бадиий фильм 2-серия. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 Лирик концерт. 21.30 — Время. 22.00 — Барҳаёт наволар. 23.00 — Бугун оламда нима гап? 23.15 — Ҳужжатли фильм.

ЎзТВ-II. 19.45 — «Ўн уч терак кўчаси». Бадиий фильм. 21.00 — Маданиятимиз тарихидан. **Фрунзе.** 21.30 — Время. 22.00 — Сабзавот конвейери-88 22.10 — «Ой тутилган тунда». Бадиий фильм.

10 август, чоршанба

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм. 7-серия «Машаққатли йиллар». 8-серия «Самовий Аида». 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Салом музика! 17.40 — Тюмень телевидение студиясининг программаси. 18.05 — «Артек»даги Бутуниттифоқ пионерлар сбори қатнашчилари учрашуви. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.10 — Дунё воқеалари. 19.30 — Сиз яратган боғ. 20.00 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. 20.15 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм 8-серия «Самовий Аида». 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 Фестиваллар. Конкурслар. Концертлар. 23.35 — Дунё воқеалари. 23.45 — Фидойи шахслар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — «Забайкалье» жилолари ансамблининг концерти. 10.00 — Илмий-оммабоп фильм. 10.25 — Немис тили. 10.55 — Цирк. 11.45 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 11.50 — Горький саҳнасида совет балети. 12.15 — Болалар учун фильм. 13.20 — Немис тили. 13.50 — Табиат билан ҳамжиҳатликда. 14.35 — Янгиликлар. 14.45 — «Оловли йўллар». Бадиий фильм. 10-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. 19.30 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Агар соғлом бўлай десанг. 21.00 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Жонли планета. 23.10 — Янгиликлар. 23.15 — Волейбол. Халқаро турнир.

ЎзТВ-I. 14.50 «Майор Бўрон». Бадиий фильм. 1 ва 2 сериялар. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Мультфильм. 18.30 — Қувноқ стартлар. 19.15 — ВЛКСМ 70 йиллигига. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.15 — Долзарб интервью. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси белгилаб берган йўлдан.

ЎзТВ-II. 19.30 — Саломатлик посбонлигида. 20.05 — «Қизил қуюн». Бадиий фильм. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Кап-аркенлик киши». Бадиий фильм.

11 август, пайшанба

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм, 8-серия «Самовий Аида». 9-серия «Кекса сеҳргар. 11.40 — Фидойи шахслар. 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — Қайта қуриш прожектори. 16.25 — Ҳужжатли фильмлар. 17.15 — Мультфильмлар. 17.35 — Музикали хазина. 18.20 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 19.20 — Дунё воқеалари. 19.35 — Сиз билан бамаслаҳат иш юритиб. 20.20 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм, 9-серия «Кекса сеҳргар». 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Дўстлар экрани. 23.15 — Дунё воқеалари. 23.25 — Эстрада қўшиқлари халқаро фестивалларида.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Сибирь тўйи. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.15 — Испан тили. 10.45 — Архитектор Шехтель. 11.20 — Ҳужжатли фильм. 11.40 — Мультфильмлар. 12.10 — Болалар учун фильм. 13.15 — Испан тили. 13.45 — «Қўрқувнинг беш дақиқаси». Бадиий фильм. 15.10 — Янгиликлар. 15.20 — «Оловли йўллар». Бадиий фильм 11-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — 1988 йил қўшиқлари. 19.00 — Қишлоқ янгиликлари. 20.00 — Ритмик гимнастика. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Поэзия. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Кўргазма». Бадиий фильм. 1-серия. 23.20 — Волейбол. Халқаро турнир. 00.05 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 15.00 — Ёшлик. 16.00 — Телефильм. 16.25 — «Чили узра тун». Бадиий фильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Мультфильм. 18.20 — Чим устида хоккей. «Политотдел» (Тошкент) ва Ҳиндистон терма командалари. 18.50 — Мактаб ўқувчилари учун. 19.20 — Фан уфқлари. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Мусиқа жавоҳи. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Амирликнинг емирилиши». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. 19.30 — «Инсонни ардоқланг». Бадиий фильм. 1-серия. 20.45 — Реклама. 20.55 — Илмий-техника тараққиётини жадаллаштириш. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Кўринмас одам». Бадиий фильм.

12 август, жума

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Жузеппе Верди». Бадиий фильм, 9-серия. «Кекса сеҳргар». 10.15 — Умринг боқий бўлсин, Ер! 11.15 ва 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — Қайта қуриш прожектори. 16.25 — Орёл телевидениеси студиясининг программаси. 17.35 — Халқ ижодиёти. 18.05 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 18.55 — Мультфильм. 19.10 — Дунё воқеалари. 19.30 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. 19.55 — «Оилавий экран. Ҳеч нарсага арзимайдиган». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — СССР Халқ артисти Ю. Соломин. 23.30 — Навбат сизга, артист. 24.00 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Концерт. 9.40 — Илмий-оммабоп фильм. 10.00 — Мультфильмлар. 10.20 — Инглиз тили. 10.50 — «Қиёфадош ёрдамга келди». Бадиий фильм. 12.10 — Инглиз тили. 12.40 — Болалар учун фильм. 13.45 — Ҳужжатли фильмлар. 14.20 — Янгиликлар. 14.30 — «Оловли йўллар». Бадиий фильм. 12-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — «Свитанок» халқ рақс ансамбли ижро этади. 19.00 — Билса ҳазил, билмаса чин. 19.30 — Ҳайвонот оламида. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — От спорти. Бутуниттифоқ мусобақалари. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Кўргазма». Бадиий фильм. 2-серия. 23.25 — Янгиликлар. 23.30 — Волейбол. Халқаро турнир.

ЎзТВ-I. 15.00 — Фильм концерт. 15.50 — Телефильмлар. 16.25 — Болалар учун фильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Мультфильм. 18.30 — Санъат ғунчалари. 19.00 — Агросаноат: тажриба ва муаммолар. 19.30 — Тил — маданият кўзгуси. 20.00 — Ахборот. 20.15 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Эстрада концерти. 21.15 — Долзарб интервью. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси белгилаб берган йўлдан.

ЎзТВ-II. 19.30 — «Инсонни ардоқланг». Бадиий фильм. 2-серия. 22.50 — Иқтисодий ислоҳот: муаммолар, ечимлар. **Фрунзе.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 ...плюс электрлаштириш. 22.45 — «Юлдузлар учганда». Бадиий фильм.

13 август, шанба

МТ-I. 7.00 — «120-минут». 9.00 — Нега ва нима учун? 9.30 — Ҳужжатли фильм. 10.25 — Халқ оҳанглари. 10.40 — Олий сценария курслари битирувчилари ҳақида кўрсатув. 11.35 — Уй академияси. 12.05 — Социализм мамлакатларида. 12.35 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 13.05 — Халқаро фольклор фестивали. 16.35 — Дунё воқеалари. 16.55 — Ҳайвонот оламида. 17.55 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Халқаро программа. 20.00 — «Тайга императорининг инқирози». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — Катталар учун мультфильм. 22.45 — 1988 йил қўшиқлари. 23.40 — Янгиликлар.

МТ-II. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — Илмий-оммабоп фильмлар. 9.20 — Ҳар соҳадан бир шингил. 9.30 — Телевизион театр абонементи. 10.30 — Болалар китоблари безаклари. 11.30 — Йил фасллари. 12.30 — Ҳар соҳадан бир шингил. 12.35 — Қайта қуриш ва ҳуқуқ. 12.50 — Болалар китоблари безаклари. 13.00 — Совет поэзияси. 13.50 — Болалар китоблари безаклари. 13.55 — Дин ва жамият. 14.25 — Мўъжизасиз мўъжизалар. 15.25 — Ҳужжатли фильм. 15.55 — Мультфильм. 16.15 — «Қизил бодрезак». Бадиий фильм. 17.50 — Музикали портрет. 18.25 — Мультфильмлар. 18.50 — «Экран» ижодий уюшмаси намойиш этади. 19.50 — СССР халқ артисти И. Богачева концерти. 20.25 — Ҳужжатли фильм. 20.35 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.50 — Пора. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. СССР чемпионати. «Спартак» — «Динамо» (Москва). 22.45 — Чет эл фильмлари экрани. 00.05 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 8.00 — «Ассалому алайкум». 9.30 — Шанба экрани. 10.00 — Даволаш физкультураси. 10.10 — «Биринчи қалдирғоч». Кинокомедия. 11.25 — Ёшлик. 12.10 — Инсон ва табиат. 12.40 — Дўстларимиз куйлари. 12.50 — Мультфильм. 13.10 — Қайта қуриш йўлида.. 14.10 — Пойтахтимиз меҳмонлари. 18.10 — Мультфильм. 18.20 — Цирк. 19.00 — Бугун — Физкультурачилар куни. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — Хат ва ҳаёт. 22.50 — Кино.

14 август, якшанба

МТ-I. 8.30 — Янгиликлар. 8.45 — Ритмик гимнастика. 9.30 — Ҳужжатли фильм. 9.50 — Спортлото. 10.00 — Будильник. 10.30 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.30 — Тонгги почта. 12.00 — Саёҳатчилар клуби. 13.00 — Музикали киоск. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — Здоровье. 15.15 — В. А. Моцарт. Фагота ва виолончель учун соната. 15.35 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. 16.20 — Омскдаги қўшиқли учрашувлар. 17.30 — Шеърият лаҳзалари. 17.35 — Жонли планета. 18.30 — Халқаро панорама. 19.15 — «Гражданлик даъвоси». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 21.30 — Время. 22.05 — Бизнинг мерос. 22.45 — П. И. Чайковскийнинг барча симфониялари. 23.45 — Янгиликлар.

МТ-II. 8.30 — Зарядкага сафланинг! 8.45 — Илмий-оммабоп фильм. 9.00 — Портретлар. 9.55 — Илмий-оммабоп фильмлар. 10.40 — Уй академияси. 11.10 — Илмий-оммабоп фильм. 11.30 — Рус тили. 12.00 — Саёҳатчилар клуби. 13.00 — Фан: назария, тажриба, практика. 13.30 — Фалсафий суҳбатлар. 14.30 — Болалар учун фильм. 15.40 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 15.45 — «Беъмани кун ёки Фигаронинг уйланиши». Фильм-спектакль. 18.40 — Телевизион музикали абонемент. 19.25 — В. Астафьев. «Сайқал». 19.50 — РСФСР халқ артисти Н. Шаховская концерти. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — БАМдаги учрашувлар. 21.20 — Катталар учун мультфильм. 21.30 — Время. 22.05 — «Кўз ёшлар томганда». Бадиий фильм. 23.30 — Волейбол. Халқаро турнир. 00.15 — Москва халқаро тинчлик марафони. 00.30 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 8.30 — «Ассалому алайкум». 10.00 — Оила даврасида. 10.30 — Биргаликда куйлаймиз. 11.00 — «Болакайлар». Бадиий фильм. 12.20 — Ягона оилада. 13.30 — Бугун — Қурувчилар куни. 14.00 — Ёш шоирлар билан учрашув. 14.50 — Ўзбек халқ достони. 15.50 — Рассом ва китоб. 16.35 — Реклама. 18.00 — Қўшиғим, жон қўшиғим. 18.40 — Унутилмас сатрлар. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Дала меҳнаткашлари учун концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Нафосат. 23.15 — Телефильм.

ЎзТВ-II. Душанба. 19.00 — Новости. 19.15 — Қадимий маданият сарчашмалари. 20.00 — Ахбор. 20.15 — Муаммолар ва ечимлар. 20.45 — Санъат усталари. 21.30 — Время. 22.05 — Яна бир ёшлар программаси. 23.20 — «Калтак» сатирик киножурнали.

Р. — 14066

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри.

А. — 180. ИНДЕКС 64583.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12